

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΕΝΩΣΗ ΣΚΡΑΜΠΛ
Α.Μ. ΠΡΩΤ/ΚΕΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ 10483
ΤΡΙΑ ΠΛΑΤΑΝΙΑ 12 – ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
Α.Φ.Μ. 997224100 – Δ.Ο.Υ. Ε΄ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ

Αριθ. Πρωτ. 240 / 25.02.2021

ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΤΟΥ «ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΛΕΞΙΚΟΥ» ΠΡΟΣ ΤΟ «ΤΜΗΜΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ» ΚΑΙ Η ΕΙΣΗΓΗΣΗ – ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ ΤΟΥ Τ.Ε.Γ.

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 81

Στο Λ.Κ.Ν. (Τριαντ.) λημματογραφείται και το λήμμα ανομοίωση. Μέσα στο ερμηνευμα καταγράφεται η λέξη φρατρία (φωτ. 1).

ανομοίωση η [anomíosi] Ο33 : (γλωσσ.) το φαινόμενο της αποβολής ή της αντικατάστασης του ενός από τους δύο όμοιους ή συγγενικούς φθόγγους μιας λέξης· π.χ. γρήγορα > γλήγορα, φρατρία > φατρία: Προχωρητική* / υποχωρητική* ~.

[λόγ. < αρχ. ἀνομοίω(σις) 'διαφοροποίηση' -ση σημδ. γαλλ. dissimilation ή γερμ. Dissimilation]

Θεωρείτε ορθό, σκόπιμο, θεμιτό και δόκιμο να υφίστανται στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ και να είναι αποδεκτοί σ' αυτό οι κλιπικοί τύποι ΦΡΑΤΡΙΑ, ΦΡΑΤΡΙΑΣ, ΦΡΑΤΡΙΕΣ, ΦΡΑΤΡΙΩΝ;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: Ναι

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 82

Στο Λ.Κ.Ν. (Τρ.) λημματογραφούνται τα διγενή μονοκατάληκτα ουσιαστικά γυμνασιάρχης, εργοστασιάρχης, θιασάρχης, κοινοτάρχης, λυκειάρχης, νομάρχης, περιφερειάρχης, προσωπάρχης, συνταγματάρχης, ταγματάρχης, τμηματάρχης, τομεάρχης, τα οποία στο λεξικό εμφανίζονται ταυτοχρόνως και ως αρσενικά και ως θηλυκά. Όπως θα παρατηρήσετε, δεν δίδεται καμία πληροφορία για την κλιπική μορφολογία του θηλυκού, ούτε καν έστω το εάν σε κάποια πτώση (εν προκειμένω στη γενική ενικού) διαφοροποιείται το θηλυκό από το αρσενικό (φωτ. 1).

γυμνασιάρχης ο [jimnasiárxis] O10 λόγ. κλητ. και γυμνασιάρχα θηλ. γυμνασιάρχης [jimnasiárxis] : βαθμός
 εργοστασιάρχης ο [ergostasiárxis] O10 θηλ. εργοστασιάρχης [ergosta siárxis] : ιδιοκτήτης εργοστασίου. [λόγ.]
 θιασάρχης ο [thiasárxis] O10 θηλ. θιασάρχης [thiasárxis] & θιασάρχισσα [thiasárxisa] O27 : επιχειρηματίας
 κοινοτάρχης ο [kinotáris] O10 θηλ. κοινοτάρχης [kinotáris] & κοινοτάρχισσα [kinotárisa] O27 : πρόεδρος
 λυκειάρχης ο [likíaris] O10 θηλ. λυκειάρχης [likíaris] & λυκειάρχισσα [likíaris] O27 : ανώτερος διοικητικός
 νομάρχης ο [nomárxis] O10 θηλ. νομάρχης [nomárxis] : ο πολιτικός διοικητής του νομού, που δεν είναι
 περιφερειάρχης ο [periferiárxis] O10 θηλ. περιφερειάρχης [periferiárxis] : ανώτατος διοικητικός λειτουργός,
 προσωπάρχης ο [prosopárxis] O10 θηλ. προσωπάρχης [prosopárxis] : ο διευθυντής του προσωπικού (των
 συνταγματάρχης ο [sindaymatárxis] O10 θηλ. συνταγματάρχης [sindaymatárxis] & (προφ.)
 ταγματάρχης ο [taymatárxis] O10 θηλ. ταγματάρχης [taymatárxis] & (προφ.) ταγματαρχίνα [taymatarxína]
 τμηματάρχης ο [tmimatáris] O10 θηλ. τμηματάρχης [tmimatáris] & τμηματάρχισσα [tmimatárisa] O27 :
 τομεάρχης ο [tomeárxis] O10 θηλ. τομεάρχης [tomeárxis] & τομεάρχισσα [tomeárxisa] O27 : αυτός που είναι

Στο Λ.Ν.Ε.Γ. (Μπ.) τα λήμματα αυτής της κατηγορίας λημματογραφούνται με κάποια μεθοδολογική «ασυνέπεια», με αποτέλεσμα να συγκροτούνται δύο διαφορετικές ομάδες τέτοιων διγενών ουσιαστικών με την ως άνω κατάληξη.

Στην πρώτη ομάδα ανήκουν τα γυμνασιάρχης, εργοστασιάρχης, θαλαμάρχης, θιασάρχης, λυκειάρχης, νομάρχης, περιφερειάρχης, τμηματάρχης, υπερνομάρχης, για τα οποία ο συντάκτης του λεξικού μας δίνει ξεκάθαρα τη γενική ενικού του θηλυκού. Όπως βλέπουμε, αυτή διαφοροποιείται στην κατάληξη από εκείνη του αρσενικού (φωτ. 2).

γυμνασιάρχης (ο/η) {(θ)λ. γυμνάσιάρχου) κλητ. γυμνασιάρχα | γυ-
εργοῦστασιάρχης (ο/η) [1833] {(θ)λ. γεν. εργοστασιάρχου) | εργο-
θαλαμάρχης (ο/η) [1886] {(θ)λ. θαλαμάρχου) | θαλαμαρχών} υπεύ-
θιασάρχης (ο/η) [μτγν.] {(θ)λ. γεν. θιασάρχου) | θιασαρχών}. **Θια-**
λυκείάρχης (ο/η) [1890] {(θ)λ. γεν. λυκείάρχου) κλητ. λυκείάρχα | λυ-
νομάρχης (ο/η) {(θ)λ. νομάρχου), κλητ. νομάρχα | νομαρχών} ο προϊ-
περιφερειάρχης (ο/η) {(θ)λ. περιφερειάρχου) | περιφερειάρχών} ο
τμηματάρχης (ο/η) [1833] {(θ)λ. τμηματάρχου) κλητ. τμηματάρχα |
υπερνομάρχης (ο/η) {(θ)λ. υπερνομάρχου) κλητ. υπερνομάρχα |

Στη δεύτερη ομάδα ανήκουν τα αερολιμενάρχης, αιθουσάρχης, αιρεσιάρχης, ανινομάρχης, κοινοτάρχης, συνταγματάρχης, ταγματάρχης, για τα οποία δεν δίδεται καμία πληροφορία για τη γενική ενικού του θηλυκού (φωτ. 3).

αερολιμενάρχης (ο/η) {αερολιμεναρχών} ο/η επί κεφαλής των υπη-
αιθουσάρχης (ο/η) {αιθουσαρχών}, **αιθουσάρχισσα** (η) {αιθου-
αιρεσιάρχης (ο/η) {αιρεσιαρχών} αρχηγός ή ιδρυτής αίρεσης
αντινομάρχης (ο/η) {αντινομαρχών} ο δεύτερος στην ιεραρχία της
κοινοτάρχης (ο/η) {κοινοταρχών} ο εκλεγμένος πρόεδρος κοινότη-
συνταγματάρχης (ο/η) {(κλητ. σύνταγματάρχα) | συνταγματάρχών}
ταγματάρχης (ο/η) {(κλητ. ταγματάρχα) | ταγματαρχών} ΣΤΡΑΤ. ο δι-

Στο Λ.Σ.Γ. (Μπ.) τεκμαίρεται επιπροσθέτως και ο κλιπικός τύπος «ταγματάρχου» (φωτ. 4), ο οποίος θα «παιζει», δηλ. θα θεθεί σε ισχύ τον προσεχή Μάιο.

ταγματάρχης (ο/η) O12 {θ)λ. εν. γεν. ταγματάρχου, αρσ./θ)λ. κλητ. εν. κ. ταγματάρχα} ΣΤΡΑΤ. ο διοικητής τάγματος (ως βαθμός του Στρατού Ξηράς, βλ. κ. λ. βαθμός, ΠΙΝ.).

Θεωρείτε ορθό, σκόπιμο, θεμιτό και δόκιμο να υφίστανται στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ και να είναι αποδεκτοί σ' αυτό οι κλιπικοί τύποι της γενικής ενικού του θηλυκού γένους της αερολιμενάρχου, της αιθουσάρχου, της αιρεσιάρχου, της ανινομάρχου, της κοινοτάρχου, της προσωπάρχου, της συνταγματάρχου και της τομεάρχου;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: Ναι

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 83

Θεωρείτε ορθό, σκόπιμο, θεμιτό και δόκιμο να υφίστανται στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ και να είναι αποδεκτοί σ' αυτό οι κλιπικοί τύποι που προκύπτουν από την πλήρη κλίση σε όλα τα γένη, τις πτώσεις και τους αριθμούς, των μονολεκτικών παραθετικών συγκριτικού και υπερθετικού βαθμού των επιθέτων θολός, κρύος, λοξός, λωλός, μανός, μωρός, νιος, νωπός, ξηρός, ξινός; Σημ.: τεκμαίρεται το μωρότερος.

Επιλογές απαντήσεων:

ΝΑΙ ΣΕ ΟΛΑ

ΟΧΙ ΣΤΑ ΘΟΛΟΤΕΡΟΣ – ΘΟΛΟΤΑΤΟΣ

ΟΧΙ ΣΤΑ ΚΡΥΟΤΕΡΟΣ – ΚΡΥΟΤΑΤΟΣ

ΟΧΙ ΣΤΑ ΛΟΞΟΤΕΡΟΣ – ΛΟΞΟΤΑΤΟΣ

ΟΧΙ ΣΤΑ ΛΩΛΟΤΕΡΟΣ – ΛΩΛΟΤΑΤΟΣ

ΟΧΙ ΣΤΑ ΜΑΝΟΤΕΡΟΣ – ΜΑΝΟΤΑΤΟΣ

ΟΧΙ ΣΤΟ ΜΩΡΟΤΑΤΟΣ

ΟΧΙ ΣΤΑ ΝΙΟΤΕΡΟΣ – ΝΙΟΤΑΤΟΣ

ΟΧΙ ΣΤΑ ΝΩΠΟΤΕΡΟΣ – ΝΩΠΟΤΑΤΟΣ

ΟΧΙ ΣΤΑ ΞΗΡΟΤΕΡΟΣ – ΞΗΡΟΤΑΤΟΣ

ΟΧΙ ΣΤΑ ΞΙΝΟΤΕΡΟΣ – ΞΙΝΟΤΑΤΟΣ

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: Όχι στα κρυότερος -η -ο & κρυότατος -η -ο. Ναι σε όλα τα υπόλοιπα.

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 84

Στο Λ.Ν.Ε.Γ. (Μπ.), πρόλογος, δομή του λεξικού, Γ. γραμματικές πληροφορίες, 2. πληροφορίες για την κλίση, αναφέρεται ότι «μέσα σε αγκύλες δίδονται γραμματικές πληροφορίες, δήλωση απουσίας πτώσεως, δήλωση μετακίνησης τόνου, δήλωση ύπαρξης σπάνιων ή δύσχρηστων τύπων κ.λπ.» (φωτ. 1).

Γ. ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

ΣΥΜΒΟΛΙΣΜΟΣ	1. Συμβολίζονται συνήθως με αγκιστροειδείς αγκύλες του τύπου { } π χ θέαμα (το) {θεάμ-ατος -ατα, -άτων} 1. (α) ό,τι γίνεται κάθοδος (η) {καθόδ-ου -ων, -ους} 1. (λόγ.) η κίνηση από
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΛΙΣΗ	2. Μέσα σε τέτοιες αγκύλες δίδονται γραμματικές πληροφορίες που αναφέρονται στην κλίση ονομάτων, επιθέτων και ρημάτων, <u>εφόσον εμφανίζουν μορφολογικό ή τονικό ενδιαφέρον</u> . Ιδιαίτερη προσπάθεια καταβλήθηκε για την οικονομική αλλά και ακριβή περιγραφή της κλίσεως, με τη δήλωση κυρίως της μετακίνησης του τόνου σε ορισμένες πτώσεις (<u>δάσκαλος</u> : δασκάλου, δασκάλων, δασκάλους), της ύπαρξης διτυπίας σε ορισμένες πτώσεις (<u>δημόσιος</u> : δημόσιου, π χ δημόσιου νοσοκομείου, και δημοσίου, π χ δημοσίου υπαλλήλου πόλης και πόλεως κ.ά.), της συνίξεσης (π χ βιά-ζω ενώ βι-ά-ζω, κατσίκι, κατσικ-ιού κ.ά.), της ρηματικής πολυτυπίας σε σχέση και με το επίπεδο χρήσεως (<u>εκλέχθηκα</u> , <u>εξελέγην</u>), της <u>απουσίας πτώσεως</u> ή της ύπαρξης σπάνιων ή δύσχηστων τύπων, της χρήσης ορισμένων μόνο χρόνων στα ρήματα κ.ά. Παραδείγματα: κάλλος (το) {κάλλ-ους -η, χωρ. γεν. πληθ.} Εδώ δίδονται οι τύποι της γενικής του ενικού και της ονομαστικής / αιτιατικής πληθυντικού, γιατί έχουν μορφολογικό ενδιαφέρον, όπως και η πληροφορία ότι η λέξη δεν σχηματίζει γενική πληθυντικού (δεν υπάρχει στην Ελληνική τύπος των καλλών!). σύνοδος (η) {συνόδ-ου -ων, -ους}

Επί παραδείγματι, μπορούμε δειγματοληπτικά να παρατηρήσουμε αρκετά τέτοια ουσιαστικά στην παρακάτω φωτ. 2.

απανωσιά (η) {χωρ. γεν. πληθ.} (λαϊκ.) η επιφάνεια, το επάνω μέρος
δερματόκολλα (η) {χωρ. γεν. πληθ.} ΧΗΜ. κόλλα που παράσκευάζε-
κάμερα (η) {χωρ. γεν. πληθ.} ελλην. εικονοσκόπιο (βλ.λ.) 1. συσκευή
ζόρι (το) {χωρ. γεν.} (καθημ.-λαϊκ.) 1. η καταναγκαστική πίεση που
τζίνι (το) {χωρ. γεν.} (κατά την αραβική μυθολογία) 1. φανταστικό δαι-
ούτι (τό) {χωρ. γεν.} λαϊκό έγχορδο μουσικό όργανο, που μοιάζει με
αστικόποίηση (η) {-ής κ. -ήσεως | χωρ. πληθ.} 1. η διαδικασία συ-
γάλακτόρροια (η) [1849] {χωρ. πληθ.} η αυτόματη έκκριση γάλακτος
πειθαρχία (η) [αρχ.] {χωρ. πληθ.} η υποταγή στους ανωτέρους ή σε
βερβερίτσα (η) {δύσχρ. βερβεριτσών} (διαλεκτ.) ο σκίουρος (βλ.λ.)
τζαμόπορτα (η) {δύσχρ. τζαμποπορτών} η τζαμωτή πόρτα.
ανταύγεια (η) {δύσχρ. ανταυγείων} 1. αντανάκλαση φωτός, λάμψη 2.

Μπορούμε επίσης – και πάλι δειγματοληπτικά – να παρατηρήσουμε αρκετά ουσιαστικά, τα οποία (σε αντίθεση με τα προηγούμενα) δεν συνοδεύονται από καμία δήλωση απουσίας πτώσεων, στην παρακάτω φωτ. 3.

αερατμός (ο) ΦΥΣ. μείγμα θερμού αέρα και ατμού που λειτουργεί ως
γιατρεία (η) (λαϊκ.) 1. η θεραπεία: *η αρρώστια αυτή δεν έχει ~* (είναι
δοχείο (το) το σκεύος μέσα στο οποίο τοποθετούνται υγρά, λουλού-
ιμάντας (ο) ελαστική ταινία, κατασκευασμένη κυρ. από δέρμα, και
κουφάλα (η) (λαϊκ.) 1. το φυσικό κοίλωμα που σχηματίζεται σε κορ-
λουτρό (το) 1. το πλύσιμο του σώματος (ή μέρους του σώματος) με
μονωτήρας (ο) [1847] ΦΥΣ.-ΤΕΧΝΟΛ. κομμάτι υλικού με μηδενική ή
νεκροφόρα (η) 1. το επίμηκες μαύρο αυτοκίνητο, που είναι ειδικά
πέυκο (το) ρητινόφόρο δέντρο με παχύ, τραχύ και αυλακωμένο κορ-
σνόμπισμός (ο) [1896] τρόπος συμπεριφοράς, χαρακτηριστικά και
φωτιά (η) 1. η ταυτόχρονη παραγωγή θερμότητας και φωτός με τη
χόρτο (το) 1. χαμηλή πυκνή βλάστηση: *ξεριζώνω / κόβω τα ~ || πυκνά*

Συνεπώς, λαμβάνοντας υπόψη αυτήν την πρακτική (την οποία εφαρμόζουν οι συντάκτες του συγκεκριμένου λεξικού), εάν σε κάποια ουσιαστικά λείπει η δήλωση απουσίας πτώσεως, τότε το Τμήμα Λεξικού θεωρεί αυτονόητο ότι αυτά κλίνονται κανονικά σε όλες τις πτώσεις, οπότε και τις καταχωρίζει στην ψηφιακή βάση όλων των αποδεκτών κλιπικών τύπων του ελληνικού αγωνιστικού σκραμπλ. Συμφωνείτε με το Τμήμα Λεξικού;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: Ναι

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 85

Στο Λ.Κ.Ν. υπάρχουν κάποια χημικά στοιχεία, στα οποία δίδεται η επισήμανση «χωρίς πληθ.», π.χ. ήλιον, πολώνιο, σελήνιο, φθόριο, χρώμιο κ.ά. Αντίθετα, στα περισσότερα χημικά στοιχεία δίδεται ένα ομαλό κλιπικό υπόδειγμα, π.χ. αργίλιο O40 (πρόσωπο), μόλυβδος O19 (άγγελος), οξυγόνο O39 (πέυκο), υδρογόνο O39 (πέυκο), φωσφόρος O18 (δρόμος) κ.ά. (φωτ. 1).

ήλιον το [ílion] & ήλιο το [ílio] O40 (χωρίς πληθ.): χημικό στοιχείο που ανήκει στα ευγενή αέρια.

πολώνιο το [polónio] O40 (χωρίς πληθ.): (χημ.) ραδιενεργό στοιχείο.

σελήνιο το [selínio] O40 (χωρίς πληθ.): (χημ.) χημικό στοιχείο που ανήκει στην ομάδα του οξυγόνου του

φθόριο το [fthório] O40 (χωρίς πληθ.): χημικό στοιχείο, αέριο, υποκίτρινου χρώματος, με ευρεία χρήση στη

χρώμιο το [xrómio] O40 (χωρίς πληθ.): χημικό στοιχείο άσπρο, γυαλιστερό και ανοξειδωτό που ανήκει στα

αργίλιο το [arjílio] O40: το αλουμίνιο.

μόλυβδος ο [mólinδος] O19: χημικό στοιχείο· βαρύ μέταλλο που έχει σκούρο γκριζό χρώμα και λιώνει

οξυγόνο το [oksigóno] O39: 1. αέριο χημικό στοιχείο, άχρωμο, άοσμο και άγευστο, που αποτελεί ένα από τα

υδρογόνο το [ídrogóno] O39: (χημ.) χημικό στοιχείο σε αέρια μορφή, άχρωμο, άοσμο και άγευστο: Βόμβα

φώσφορο το [fósforo] O41 & (χημ.) φωσφόρος ο [fosfóros] O18 & φώσφορος ο [fósforos] O20α: 1. αμέταλλο

Στο Λ.Ν.Ε.Γ. ομοίως, υπάρχουν κάποια χημικά στοιχεία, στα οποία δίδεται η επισήμανση «χωρ. πληθ.», π.χ. ζιρκόνιο, ιρίδιο, πλουτώνιο, ταντάλιο, υδράργυρος κ.ά. Αντίθετα, στα περισσότερα χημικά στοιχεία απουσιάζει η εν λόγω επισήμανση, π.χ. ασβέστιο, νάτριο, όσμιο, σίδηρος, χλώριο κ.ά. (φωτ. 2).

ζirkónio (το) {ζirkonίου | χωρ. πληθ.} 1. χημ. μεταλλικό στοιχείο
irídio (το) [1812] {irídίου | χωρ. πληθ.} χημ. αργυρόλευκο μεταλλικό
πλουτώνιο (τό) {πλουτωνίου | χωρ. πληθ.} χημ. ραδιενεργό στοιχείο
ταντάλιο (το) [1812] {τανταλίου | χωρ. πληθ.} χημ. μεταλλικό στοι-
υδράργυρος (ο) {υδραργύρου | χωρ. πληθ.} 1. χημ. υγρό μεταλλικό

ασβέστιο (το) {ασβεστίου} χημ. αργυρόλευκο μεταλλικό στοιχείο
νάτριο (το) {νατρίου} χημ. αργυρόχρωμο μεταλλικό στοιχείο (σύμ-
όσμιο (το) [1812] {οσμίου} χημ. μεταλλικό στοιχείο (σύμβολο Os) (βλ.
σίδηρος (ο) {σιδήρ-ον | -ών, -ους} 1. χημ. σκληρό βαρύ μέταλλο
χλώριο (το) [1839] {χλωρίου} χημ. αέριο, αμέταλλο στοιχείο (σύμβολο-

Στο Λ.Σ.Γ. όλα τα χημικά στοιχεία συνοδεύονται από ομαλά κλιπικά υποδείγματα, χωρίς να εμφανίζεται πουθενά η επισήμανση «χωρ. πληθ.».

Στο Λ.Α.Α. ομοίως, σε κανένα χημικό στοιχείο δεν εμφανίζεται η επισήμανση «χωρ. πληθ.».

Το Τμήμα Λεξικού, στις περιπτώσεις των χημικών στοιχείων που δεν συνοδεύονται από την εν λόγω επισήμανση στα δύο αποδεκτά μας λεξικά (Λ.Κ.Ν. και Λ.Ν.Ε.Γ.), θεωρεί γραμματικώς ορθούς τους τύπους των πτώσεων του πληθυντικού, οπότε και τους καταχωρίζει στην ψηφιακή βάση όλων των αποδεκτών κλιπικών τύπων του ελληνικού αγωνιστικού σκραμπλ. Συμφωνείτε με το Τμήμα Λεξικού;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: Ναι

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 86

Θεωρείτε ορθό, σκόπιμο, θεμιτό και δόκιμο να υφίστανται στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ και να είναι αποδεκτοί σ' αυτό οι κλιπικοί τύποι που προκύπτουν από την πλήρη κλίση σε όλα τα γένη, τις πτώσεις και τους αριθμούς, των μονολεκτικών παραθετικών συγκριτικού και υπερθετικού βαθμού των επιθέτων ογρός, οκνός, όσιος, πεζός, πράος, πυρός, ρητός, ρηχός, σαλός, σιμός; Σημ.: τεκμαίρεται το οσιότατος.

Επιλογές απαντήσεων:

ΝΑΙ ΣΕ ΟΛΑ

ΟΧΙ ΣΤΑ ΟΓΡΟΤΕΡΟΣ – ΟΓΡΟΤΑΤΟΣ

ΟΧΙ ΣΤΑ ΟΚΝΟΤΕΡΟΣ – ΟΚΝΟΤΑΤΟΣ
ΟΧΙ ΣΤΟ ΟΣΙΟΤΕΡΟΣ
ΟΧΙ ΣΤΑ ΠΕΖΟΤΕΡΟΣ – ΠΕΖΟΤΑΤΟΣ
ΟΧΙ ΣΤΑ ΠΡΑΟΤΕΡΟΣ – ΠΡΑΟΤΑΤΟΣ
ΟΧΙ ΣΤΑ ΠΥΡΟΤΕΡΟΣ – ΠΥΡΟΤΑΤΟΣ
ΟΧΙ ΣΤΑ ΡΗΤΟΤΕΡΟΣ – ΡΗΤΟΤΑΤΟΣ
ΟΧΙ ΣΤΑ ΡΗΧΟΤΕΡΟΣ – ΡΗΧΟΤΑΤΟΣ
ΟΧΙ ΣΤΑ ΣΑΛΟΤΕΡΟΣ – ΣΑΛΟΤΑΤΟΣ
ΟΧΙ ΣΤΑ ΣΙΜΟΤΕΡΟΣ – ΣΙΜΟΤΑΤΟΣ

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: Όχι στα σιμότερος -η -ο & σιμότατος -η -ο. Ναι σε όλα τα υπόλοιπα.

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 87

Στο Λ.Ν.Ε.Γ. (Β΄ έκδοση) λημματογραφούνται 22 σύνθετα τριγενή και τρικατάληκτα επίθετα με α΄ συνθετικό το παραγωγικό σύμφυμα χιλιο- που δηλώνει υπερβολή. Κατά τη σύνταξη του λημματολογίου, ο λεξικογράφος έκρινε σκόπιμο τα λήμματα αυτά να μην τα εντάξει στο σώμα, αλλά να τα τοποθετήσει στο υποσέλιδο της σελ. 1950 (πιθανόν για λόγους οικονομίας χάρτου...). Όλα αυτά μαζί μπορείτε να τα δείτε στη φωτ. 1.

χιλιο- α΄ συνθετικό (δηλώνει υπερβολή)

χιλιο-βασανισμένος, -η, -ο

χιλιο-γραμμένος, -η, -ο

χιλιο-διαβασμένος, -η, -ο

χιλιο-ζωγραφισμένος, -η, -ο

χιλιο-ιδρωμένος, -η, -ο

χιλιο-μαγειρεμένος, -η, -ο

χιλιο-ραμμένος, -η, -ο

χιλιο-σταυρωμένος, -η, -ο

χιλιο-στερημένος, -η, -ο

χιλιο-σφουγγαρισμένος, -η, -ο

χιλιο-σχεδιασμένος, -η, -ο

χιλιο-τραγουδισμένος, -η, -ο

χιλιο-μανταρισμένος, -η, -ο

χιλιο-μετρημένος, -η, -ο

χιλιο-μπαλλωμένος, -η, -ο

χιλιο-ξακουσμένος, -η, -ο

χιλιο-παιγμένος, -η, -ο

χιλιο-περπατημένος, -η, -ο

χιλιο-τρακαρισμένος, -η, -ο

χιλιο-φιλημένος, -η, -ο

χιλιο-χαραγμένος, -η, -ο

χιλιο-χτυπημένος, -η, -ο

Συμφωνείτε ότι τα επίθετα αυτά κλίνονται κανονικά, σύμφωνα με τις οδηγίες της αποδεκτής μας Γραμματικής;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: Ναι

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 88

Στους όρους αποδοχής λέξεων υπάρχει το εξής εδάφιο: «Είναι δεκτές οι λέξεις οι οποίες προκύπτουν από τον αριθμητικό πίνακα του λεξικού Μπαμπινιώτη, εφόσον αυτές

σχηματίζουν λήμμα το οποίο δεν ανηκρούει στη λογική. π.χ. δεκτό το ΔΕΚΑΟΡΟΦΟΣ (δέκα + όροφος), μη δεκτό το ΗΜΙΔΥΜΟΣ (ημί + δύμος)».

Πράγματι, στο Λ.Ν.Ε.Γ., στο λήμμα «αριθμός» υπάρχουν 5 πίνακες. Στον πίνακα 5 ο λεξικογράφος μάς δίνει α) αριθμητικά που επέχουν θέση α' συνθετικού και β) βασικά παραγωγικά επιθήματα που συνδυάζονται με τα εν λόγω α' συνθετικά (φωτ. 1).

ΠΙΝΑΚΑΣ 5

(α) Για αριθμητικά ως α' συνθετικά		
1/2	(λόγ.) ημι- ή (καθ.ημ.) μισο- / μισα-	
1	μονο-	
2	δι- (αλλά εικοσιδυάχρονος)	
3	τρι-	
4	τετρα- ή (καθ.ημ.) τεσσαρα-	-αριά
5	πεντ(-α)- ή (προ δασείας) πενθ-	-αρίζω
6	εξα-	-άριχο
7	επτα- / εφτα-	
8	οκτα- / οχτα- ή (λόγ.) οκτώ-	-βαθμος
9	εννια- ή (λόγ.) εννεα-	
10	δεκα-	-βάλβιδος
11	ενδεκα- / εντεκα-	
12	δωδεκα-	-γωνος
13	δεκατρια-	-δυμος
14	δεκατετρα- ή (καθ.ημ.) δεκατεσσ-	
15	δεκαπεντα-	-δραχμο
20	εικοσα-	-εδρικός
21	εικοσιενα-	-εδρος
22	εικοσιδυα-	
30	τριαντα- ή (λόγ.) τριακοντα-	-ετηρίδα
40	σσαραντα- ή (λόγ.) τεσσαρακοντα-	
100	εκατοντα- ή εκατο- κ' (εκατοστ-	-ετής
200	διακοσιο- διακοσια-, διακοσ-	
1000	χιλιο(ο)-	-ετία
(β) Βασικά παραγωγικά επιθήματα που συνδυάζονται με τα παραπάνω α' συνθετικά:		-ήμερος
-άδα	πεντ-άδα (= σύνολο αποτελούμενο από πέντε μέλη)	-ηχος
-αδικός	δεκ-αδικό σύστημα (= σύστημα που έχει ως βάση τον αριθμό 10), τρι-αδική θεώρηση (= θεώρηση με τριπλή υπόσταση)	-θεσιος
-άκις	πεντ-άκις (= πέντε φορές)	-θυρος
-άρα	εικοσ-άρα (= 1 γυναίκα είκοσι ετών 2. αυτή που καθορίζεται από την αριθμητική τιμή -είκοσι-), χιλ-άρα μηχανή (= μηχανή χιλίων κυβικών), φάσμα τεσσ-άρα (= δεχθήκαμε τέσσερα γκολ)	-ιππος
-άρης	πεντηντ-άρης (= άνδρας πενήντα ετών), κατοστ-άρης (= δρομέας εκατό μέτρων)	-κέφαλος
-άρι	πεντ-άρι (= 1. ο αριθμός «πέντε», π.χ. ως βαθμός πήρα - στα μαθηματικά 2. αυτό που φέρει τον αριθμό «πέντε», π.χ. τραπουλόχαρτο Έχω ένα - και δύο άσους 3 αυτό που προσδιορίζεται από την αριθμητική τιμή «πέντε» σε ορισμένη κλίμακα, π.χ. τυπο-	-κίλος
-κλινος	τρι-κλινος δωμάτιο (= δωμάτιο που περιλαμβάνει τρία κρεβάτια)	-κορφος
-κορφος	τρι-κορφος (= αυτός που έχει τρεις κορυφές)	-κωπος
-κωπος	οκτά-κωπος (= αυτός που έχει οκτώ κουπί)	-λεπτος
-λεπτος	πεντά-λεπτος (= αυτός που διαρκεί πέντε λεπτά)	-λίτρος
-λίτρος	δί-λίτρος (= αυτός που περιέχει ή ζυγίζει δύο λίτρα)	-μελής
-μελής	τετρα-μελής (= αυτός που αποτελείται από τέσσερα μέλη)	-μερα
-μερα	εννιά-μερα (= η συμπλήρωση εννέα ημερών από τον θάνατο κάποιου)	
-μερής	δι-μερής (= αυτός που αποτελείται από δύο μέρη)	λαμβάνει οκτώ στήλες)
-μετρος	δι-μετρος (= αυτός που έχει μήκος / ύψος / πλάτος δύο μέτρων)	δί-στιχος (= αυτός που αποτελείται από δύο στίχους)
-μηνιαίος	τρι-μηνιαίος (= αυτός που διαρκεί τρεις μήνες) εκ-οιδείται κάθε τρεις μήνες)	-στυλος
-μηνίτικο	εφτα-μηνίτικο (= 1 βρέφος που γεννήθηκε στον έβδομο μήνα 2 βρέφος επτά μηνών)	-σύλλαβος
-μηνος	τρι-μηνος (= αυτός που διαρκεί τρεις μήνες)	
-πατος	δί-πατο (= σπíti με δύο ορόφους, κατώματα)	-σφαιρος
-πλασιάζω	τετρα-πλασιάζω (= αυξάνω κατά τέσσερις φορές)	-τομος
-πλάσιο	τετρα-πλάσιο (= αριθμός ή ποσότητα τέσσερις φορές μεγαλύτερη Το 12 είναι το - του 3)	-τροχος
-πλάσιος	τετρα-πλάσιος (= αυτός που είναι τέσσερις φορές μεγαλύτερος ή περισσότερος)	-φωνος
-πλευρος	τετρα-πλευρος (= αυτός που αποτελείται από τέσσερις πλευρές)	-φωνικός
-πλός	δι-πλός (= αυτός που υπάρχει ακριβώς ο ίδιος δύο φορές Αυτά τα γραμματόσημα τα έχω διπλά)	-χορδος
-ποδος	τετρα-ποδος (= αυτός που έχει τέσσερα πόδια)	-χρονα
-πορτος	τρι-πορτος (= αυτός που έχει τρεις πόρτες)	-χρονος
-πρόσωπος	δι-πρόσωπος (= αυτός που έχει δύο πρόσωπα, υποκριτής)	-ώνυμος
-πυλος	δί-πυλος (= αυτός που έχει δύο πύλες)	-ωρο
-σημος	δι-σημος (= αυτός που έχει δύο σημασίες)	-ωρος
-σπηλος	οκτά-σπηλος τίτλος (= τίτλος εφημερίδας που κατα-	-ώροφος
		λαμβάνει οκτώ στήλες)
		δί-στιχος (= αυτός που αποτελείται από δύο στίχους)
		τρι-στυλος (= αυτός που έχει τρεις στυλούς)
		δεκαπεντα-σύλλαβος (= αυτός που αποτελείται από δεκαπέντε συλλαβές)
		εξά-σφαιρο πιστόλι (= πιστόλι που μπορεί να πάρει έξι σφαίρες)
		ενδεκά-τομος (= αυτός που αποτελείται από ένδεκα τόμους)
		τετρα-τροχος (= αυτός που φέρει τέσσερις τροχούς)
		δί-φωνος (= αυτός που άδεται από δύο φωνές)
		δωδεκα-φωνικός (= αυτός που αποτελείται από δώδεκα φωνές)
		εξά-χορδο όργανο (= όργανο που φέρει έξι χορδές)
		τα εννιά-χρονα (= περίοδος εννέα ετών)
		εκατό-χρονος (= 1. αυτός που διαρκεί 100 έτη 2. αυτός που έχει ηλικία 100 ετών)
		μον-ώνυμο, δι-ώνυμο (σε ορισμένες αλγεβρικές παραστάσεις μεταβλητής x)
		ημί-ωρο / μισά-ωρο (= διάστημα μισής ώρας), εξά-ωρο
		τρι-ωρος (= αυτός που έχει διάρκεια τριών ωρών)
		τετρα-ώροφος (= αυτός που έχει τέσσερις ορόφους)

Παρακαλούμε να απαντήσετε στα τρία παρακάτω ερωτήματα, επιλέγοντας τις αντίστοιχες απαντήσεις.

88 Α: Θεωρείτε ότι είναι γραμματικώς ορθό το επίθετο μονόεδρος, -η, -ο; Ή μήπως κατά το γλωσσικό σας αίσθημα πρόκειται για μόρφημα που αντηκρούει στη λογική;

88 Β: Θεωρείτε ότι είναι γραμματικώς ορθό το επίθετο μισάωρος, -η, -ο; Ή μήπως κατά το γλωσσικό σας αίσθημα πρόκειται για μόρφημα που ανηκρούει στη λογική;

88 Γ: Θεωρείτε ότι είναι γραμματικώς ορθά όλα τα σύνθετα ρ. με β' συνθετικό το επίθημα -αρίζω, π.χ. τριαρίζω, πενταρίζω, εξαρίζω, οκταρίζω, δεκαρίζω, δωδεκαρίζω, τριανταρίζω, σαρανταρίζω, εξηνταρίζω κ.λπ.; Ή μήπως κατά το γλωσσικό σας αίσθημα πρόκειται για μορφήματα που ανηκρούν στη λογική;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: 88 Α: όχι – 88 Β: ναι – 88 Γ: ναι μόνο σε όλες τις δεκάδες, όχι σε όλα τα υπόλοιπα

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 89

Στο Λ.Κ.Ν. (Τριαντ.) λημματογραφείται και το λήμμα αναδιπλασιασμός. Μέσα στο ερμηνευμα καταγράφονται οι λέξεις τέτμηκα και δίδωμι (φωτ. 1).

αναδιπλασιασμός ο [anaðiplasiazmós] Q17: (γλωσσ.) στην αρχαία ελληνική γλώσσα, η επανάληψη στην αρχή μιας λέξης ενός ή περισσότερων φθόγγων ή και ολόκληρης συλλαβής, φαινόμενο που παρουσιάζεται κυρίως στο σχηματισμό του παρακειμένου και του υπερσυντελικού, π.χ. τέμνω - τέτμηκα. || Ενεστωτικός - που παρατηρείται ορισμένες φορές στο ενεστωτικό θέμα, π.χ. δίδωμι.

[λόγ. < ελνστ. ἀναδιπλασιασμός]

Θεωρείτε ορθό, σκόπιμο, θεμιτό και δόκιμο να υφίστανται στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ και να είναι αποδεκτοί σ' αυτό οι ρηματικοί τύποι ΤΕΤΜΗΚΑ και ΔΙΔΩΜΙ;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: Όχι

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 90

Στο Λ.Κ.Ν. (Τρ.) λημματογραφούνται τα διγενή ουσιαστικά βαλκανιονίκης, ολυμπιονίκης, πολυνίκης, τα οποία εμφανίζονται ταυτοχρόνως και ως αρσενικά και ως θηλυκά. Όπως θα παρατηρήσετε, δεν δίδεται καμία πληροφορία για την κλιτική μορφολογία του θηλυκού, ούτε καν έστω το εάν σε κάποια πτώση (εν προκειμένω στη γενική ενικού) διαφοροποιείται το θηλυκό από το αρσενικό. Στο Λ.Ν.Ε.Γ. (Μπ.) τα τρία ανωτέρω ουσιαστικά λημματογραφούνται ως ακολούθως: το βαλκανιονίκης ως διγενές χωρίς καμία πληροφορία για τη γενική ενικού του θηλυκού, το ολυμπιονίκης επίσης ως διγενές (αλλά εδώ δίδεται η γενική ενικού του θηλυκού «ολυμπιονίκου») και το πολυνίκης αποκλειστικά και μόνον ως αρσενικό. Όλα αυτά μαζί μπορείτε να τα δείτε στην παρακάτω φωτ. 1.

βαλκανιονίκης ο [valkanioníkis] Q10 θηλ. **βαλκανιονίκης** [valkanioníkis] : αθλητής που αναδεικνύεται νικητής στους Βαλκανικούς αγώνες: *Ο Ρουμάνος αθλητής αναδείχτηκε - στη σφαίρα. [λόγ. Βαλκανιάς δες Βαλκανιάδα] -ο- + -νίκης· λόγ. θηλ. χωρίς διάκρ. γένους]*

ολυμπιονίκης ο [olimbioníkis] Q10 θηλ. **ολυμπιονίκης** [olimbioníkis] : νικητής σε ολυμπιακούς αγώνες: *Πρώτος / δεύτερος / τρίτος -. Η υποδοχή των ολυμπιονικών μας. [λόγ. < αρχ. ὀλυμπιονίκης· λόγ. θηλ. χωρίς διάκρ. γένους]*

πολυνίκης ο [poliníkis] Q10 θηλ. **πολυνίκης** [poliníkis] : (αθλ.) αυτός που έχει νικήσει πολλές φορές, που έχει επιτύχει πολλές νίκες: *Ο Άρης αναδείχτηκε - στο μπάσκετ. Η αθλήτρια αναδείχτηκε - στην κολύμβηση. || (ως επίθ.): - σύλλογος / αθλητής. [λόγ. < ελνστ. πολυνίκης 'που έχει κατακτήσει πολλές φορές'· λόγ. θηλ. χωρίς διάκρ. γένους]*

[ΕΤΥΜ Μεταφορά τού γαλλ. Balkanologie (νόθο σύνθ.)].

βαλκανιονίκης (ο/η) {βαλκανιονικών} ο αθλητής που νίκησε σε Βαλκανιάδα

ὀλυμπιονίκης (ο/η) {(θῆλ. ὀλυμπιονίκου) | ὀλυμπιονικών} ο νικητής / η νικήτρια σε Ολυμπιακούς Αγώνες: *χρυσός / αργυρός / χάλκινος ~.*
[ΕΤΥΜ. αρχ. < Ὀλυμπία + -νίκης < νίκη].

Θεωρείτε ορθό, σκόπιμο, θεμιτό και δόκιμο να υφίστανται στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ και να είναι αποδεκτοί σ' αυτό οι κλιπικοί τύποι της γενικής ενικού του θηλυκού γένους της βαλκανιονίκου και της πολυνίκου;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: Ναι

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 91

Θεωρείτε ορθό, σκόπιμο, θεμιτό και δόκιμο να υφίστανται στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ και να είναι αποδεκτοί σ' αυτό οι κλιπικοί τύποι που προκύπτουν από την πλήρη κλίση σε όλα τα γένη, πς πτώσεις και τους αριθμούς, των μονολεκτικών παραθεπικών συγκριτικού και υπερθεπικού βαθμού των επιθέτων κενός, υβός, υγρός, φυρός, χαζός, χωλός, φιλός, ωκός, ωμός, ωριός;

Επιλογές απαντήσεων:

ΝΑΙ ΣΕ ΟΛΑ

ΟΧΙ ΣΤΑ ΚΕΝΟΤΕΡΟΣ – ΚΕΝΟΤΑΤΟΣ

ΟΧΙ ΣΤΑ ΥΒΟΤΕΡΟΣ – ΥΒΟΤΑΤΟΣ

ΟΧΙ ΣΤΑ ΥΓΡΟΤΕΡΟΣ – ΥΓΡΟΤΑΤΟΣ

ΟΧΙ ΣΤΑ ΦΥΡΟΤΕΡΟΣ – ΦΥΡΟΤΑΤΟΣ

ΟΧΙ ΣΤΑ ΧΑΖΟΤΕΡΟΣ – ΧΑΖΟΤΑΤΟΣ

ΟΧΙ ΣΤΑ ΧΩΛΟΤΕΡΟΣ – ΧΩΛΟΤΑΤΟΣ

ΟΧΙ ΣΤΑ ΨΙΛΟΤΕΡΟΣ – ΨΙΛΟΤΑΤΟΣ

ΟΧΙ ΣΤΑ ΩΚΥΤΕΡΟΣ – ΩΚΥΤΑΤΟΣ

ΟΧΙ ΣΤΑ ΩΜΟΤΕΡΟΣ – ΩΜΟΤΑΤΟΣ

ΟΧΙ ΣΤΑ ΩΡΙΟΤΕΡΟΣ – ΩΡΙΟΤΑΤΟΣ

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: Όχι στα κενότερος -η -ο, κενότατος -η -ο, υβότερος -η -ο, υβότατος -η -ο & φυρότατος -η -ο. Ναι στα φυρότερος -η -ο και σε όλα τα υπόλοιπα.

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 92

Στο Λ.Ν.Ε.Γ. (Β΄ έκδοση) λημματογραφούνται 33 σύνθετα τριγενή και τρικατάληκτα επίθετα με α΄ συνθετικό το παραγωγικό σύμφυμα ενδ(ο)-. Κατά τη σύνταξη του λημματολογίου, ο λεξικογράφος έκρινε σκόπιμο τα λήμματα αυτά να μην τα εντάξει στο σώμα, αλλά να τα τοποθετήσει στο υποσέλιδο της σελ. 606 (πιθανόν για λόγους οικονομίας χάρτου...). Όλα αυτά μαζί μπορείτε να τα δείτε στη φωτ. 1.

ενδ(ο)- α΄ συνθετικό

ενδο-αγγειακός, -ή, -ό

ενδο-αυχενικός, -ή, -ό

ενδο-δερμικός, -ή, -ό

ενδο-οδοντικός, -ή, -ό

ενδο-εγκεφαλικός, -ή, -ό

ενδο-ευρωπαϊκός, -ή, -ό

ενδο-ηπατικός, -ή, -ό

ενδο-θωρακικός, -ή, -ό

ενδο-καρδιακός, -ή, -ό

ενδο-κλειμενικός, -ή, -ό

ενδο-κοιλιακός, -ή, -ό

ενδο-κομματικός, -ή, -ό

ενδο-κόσμιος, -α, -ο

ενδο-κρανιακός, -ή, -ό

ενδο-κρατικός, -ή, -ό

ενδο-κυβερνητικός, -ή, -ό

ενδο-κυτταρικός, -ή, -ό

ενδο-λεξικός, -ή, -ό

ενδο-μήτριος, -α, -ο

ενδο-μυελικός, -ή, -ό

ενδο-μυϊκός, -ή, -ό

ενδο-νοσοκομειακός, -ή, -ό

ενδο-οικογενειακός, -ή, -ό

ενδο-οφθαλμικός, -α, -ο

ενδο-πανεπιστημιακός, -ή, -ό

ενδο-παραταξιακός, -ή, -ό

ενδο-πνευμονικός, -ή, -ό

ενδο-σπερμικός, -ή, -ό

ενδο-σπλάγχχνιος, -α, -ο

ενδο-στρατιωτικός, -ή, -ό

ενδο-συμμαχικός, -ή, -ό

ενδο-σχολικός, -ή, -ό

ενδο-φυλετικός, -ή, -ό

Συμφωνείτε ότι τα επίθετα αυτά κλίνονται κανονικά, σύμφωνα με τις οδηγίες της αποδεκτής μας Γραμματικής;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: Ναι

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 93

Στο Λ.Ν.Ε.Γ. (Μπ.) λημματογραφούνται πολλά ρήματα που συνοδεύονται από κάποια επισημάνση του τύπου «μόνο σε ενεστώτα και παρατατικό», «μόνο ενεστώτα», «μόνο σε ενεστώτα», «μόνο στον ενεστώτα», «κυρίως σε ενεστώτα», «κυρίως στον ενεστώτα», «συνήθως στον ενεστώτα», «εύχρηστο ενεστώτα», «εύχρηστο στον ενεστώτα», «εύχρηστο κυρίως στον ενεστώτα», «εύχρηστο μόνο σε ενεστώτα», «εύχρηστο μόνο στον ενεστώτα».

Τα μέλη του Τμήματος Λεξικού, που επιμελούνται τη δημιουργία ψηφιακής βάσης όλων των αποδεκτών κλιπικών τύπων του ελληνικού αγωνιστικού σκραμπλ, φρονούν ότι δεν είναι σαφείς και ξεκάθαρες όλες αυτές οι επισημάνσεις. Σας παρακαλούμε να μας βοηθήσετε να τις διασαφηνίσουμε, ούτως ώστε εφεξής να μην επιδέχονται κατά το δοκούν ερμηνεία από τον έφορο.

Σας παρακαλούμε να απαντήσετε στα επόμενα 7 υποερωτήματα με 7 διαφορετικές ψήφους.

93 A: Τα ρ. με την επισήμανση «μόνο σε ενεστώτα και παρατατικό» είναι αρκετές εκατοντάδες. Δεν αξίζει τον κόπο να αναρτηθούν όλα εδώ. Δειγματοληπτικά, μπορείτε να δείτε κάποια από αυτά στην παρακάτω φωτ. 1.

αδημονώ ρ. {αδημόνεῖς μόνο σε ενεστ. κ. παρ.} αἰσθάνομαι αδη-

αφθονώ ρ. αμετβ. {αφθονεῖς. ἄ μόνον σε ενεστ. κ. παρ.} ὑπάρχω σε

βυσσοδομώ ρ. ἄ μετβ. {βυσσοδομεῖς. μόνο σε ενεστ κ. παρ.}

γέμω ρ. μετβ. {μόνο σε ενεστ. κ. παρ.} (+γεν / +από) είμαι γεμάτος

εδράζω ρ. μετβ. κ. αμετβ. {μτγν.} {μόνο σε ενεστ. κ. παρ.} (λόγ.) ♦ **1.**

ευωδιάζω ρ. αμετβ. {μόνο σε ενεστ. κ. παρ.} αποπνέω ευχάριστη

λάμνω ρ. αμετβ. {μόνο σε ενεστ. κ. παρ.} (αρχαιοπρ.) δίνω ώθηση σε

οδύρομαι ρ. ἄ μετβ. αποθ. {μόνο σε ενεστ. κ. παρ.} κλαίω βγάζο-

οιμώζω ρ. αμετβ. {μόνο σε ενεστ. και παρ.} (αρχαιοπρ.) κλαίω γοε-

προσδοκώ ρ. μετβ. {προσδοκάς...} προσδοκώμαι, -άται... μόνο σε ενε-
στ. κ. παρ.} περιμένω να συμβεί (κάτι επιθυμητό) ΣΥΝ. ελπίζω, καρ-

ρέγχω ρ. αμετβ. {μόνο σε ενεστ. κ. παρ.} (αρχαιοπρ.) ροχαλίζω.

συρίζω ρ. ἄ μετβ. {μόνον σε ενεστ. κ. παρ.} (λόγ.) **1.** σφυρίζω **2.** (γενι-

Το Τμήμα Λεξικού θεωρεί ότι εδώ δεν υπάρχει ασάφεια. Στην ψηφιακή βάση καταχωρίστηκαν ο ενεστώτας και ο παρατατικός. Συμφωνείτε;

93 B: Τα ρ. με τις επισημάνσεις «μόνο ενεστώτα», «μόνο σε ενεστώτα» και «μόνο στον ενεστώτα» είναι 85 και μπορείτε να τα δείτε όλα στις παρακάτω φωτ. 2, φωτ. 3, φωτ. 4, φωτ. 5 & φωτ. 6.

άγχομαι ρ. αμετβ. ἄποθ' {μόνο σε ενεστ.} ἔχω άγχος, αισθάνομαι ψυ-
άδω ρ. αμετβ. κ. μετβ. {μόνο σε ενεστ.} (αρχαιοπρ.) τραγουδώ, ψάλλω,
αιμάσσω ρ. αμετβ. {μόνο στον ενεστ.} (λόγ.) **1.** αιμορραγώ. το τραύμα
απάδει, απάδουν ρ. τριτοπρόσ {μόνο στον ενεστ.} (λόγ.) δεν αρμό-
αποτροπιάζομαι ρ. αμετβ. αποθ. {μόνο σε ενεστ.} αισθάνομαι απο-
άπτομαι ρ. μετβ. απόθ' {μόνο στον ενεστ.} (λόγ.) (+γεν) σχετίζομαι
άρχω ρ. αμετβ. {μόνο σε ενεστ.} (αρχαιοπρ.) **1.** (+γεν) ασκώ την εξου-
αχώ ρ. αμετβ. {αχείς. μόνο στον ενεστ.} (λογος-λαϊκ.) δημιουργώ
διήκω ρ. αμετβ. {μόνο σε ενεστ.} (αρχαιοπρ-σπάν.) φθάνω από ένα
έγκειται ρ. τριτοπρόσ. αμετβ. {μόνο ενεστ.} (λόγ.) (+σε) βρίσκεται,
ελλείπω ρ. αμετβ. {μόνο στον ενεστ.} (λόγ.) **1.** λείπω από ένα σύνολο.
ελλοχεύω ρ. αμετβ. {μόνο σε ενεστ.} (λόγ.) παραμονεύω για να επι-
εμφαίνω ρ. μετβ. {μόνο στον ενεστ.} (αρχαιοπρ.) προβαίνω στη δήλω-
εναβρύνομαι ρ. αμετβ. απόθ. {μόνο στον ενεστ.} (λόγ.) μου αρέσει
ενδιαιτώμαι ρ. αμετβ. απόθ. {ενδιαιτάσαι... μόνο σε ενεστ.} (αρχαι-
ενίσταμαι ρ. αμετβ. αποθ. {ενίστα-σαι. -ται. -μεθα. -σθε, -νται. μόνο
σε ενεστ.} (λόγ.) **1.** προβάλλω έντονη αντίρρηση, αντιδρώ έντονα ΣΥΝ.
ενρίπτω ρ. μετβ. {μτγν.} {μόνο σε ενεστ.} (αρχαιοπρ.) ρίχνω (κάτι) πά-

εντέλλομαι ρ. μετβ. αποθ. {μόνο σε ενεστ.} (λόγ.) αναθέτω σε (κά-
εξυπακούεται, εξυπακούονται ρ. αμετβ. τριτοπρόσ. [1860] {μόνο
σε ενεστ.} εννοείται από τα προηγούμενα, προκύπτει λογικά. είναι
επείγει, επείγουν ρ. τριτοπρόσ. {μόνο στον ενεστ.} δεν επιδέχεται
επικρέμαται, επικρέμονται ρ. αμετβ. αποθ. τριτοπρόσ. {μόνο στον
ενεστ., μτχ. επικρεμάμενος. -η, -ο} (λόγ.) συνήθ. για κάτι απειλητικό
έρπω ρ. αμετβ. {μόνο σε ενεστ.} **1.** σέρνομαι στο έδαφος με την κοι-
ευλαβούμαι ρ. μετβ. αποθ. [αρχ.] {ευλαβεῖσαι...: μόνο στον ενεστ.}
ευπορώ ρ. αμετβ. {ευπορεῖς...: μόνο στον ενεστ.} (λόγ.) έχω οικονομι-
εφάπτομαι ρ. αμετβ. κ. μετβ. αποθ. {μόνο σε ενεστ.} (+γεν.) **1.** έχω
ζέχνω ρ. αμετβ. {μόνο σε ενεστ.} αναδίδω πολύ δυσάρεστη οσμή. μυ-
θρομβούμαι ρ. αμετβ. αποθ. [αρχ.] {θρομβούται...: μόνο στον ενεστ.}
ιδιάζω ρ. αμετβ. {μόνο στον ενεστ.} **1.** ταιριάζω λόγω των ιδιαίτερων
ιζάνω ρ. αμετβ. {μόνο στον ενεστ.} (λόγ.) μένω ως κατάκάθι ΣΥΝ. κα-
ισούται, ισούνται ρ. αμετβ. τριτοπρόσ. {μόνο σε ενεστ.} είναι ίσο
καθάπτομαι ρ. μετβ. {μόνο σε ενεστ.} (λόγ.) (+γεν.) θίγω. προσβάλλω.
καθεύδω ρ. αμετβ. {μόνο στον ενεστ.} (αρχαιοπρ.) **1.** (κυριολ.) κοιμά-
καθίζάνω ρ. αμετβ. {μόνο στον ενεστ.} ΧΗΜ. υφίσταμαι καθίζηση.
κατεπείγω ρ. αμετβ. [αρχ.] {μόνο στον ενεστ.} **1.** πιέζω τόσο, ώστε

κείμαι ρ. ἀμετβ. αποθ. {μόνον στον ενεστ.} (αρχαιοπρ.) **1.** βρίσκομαι.
κομμουνίζω ρ. αμετβ. (συνήθης ορθ. κομμουνίζω) {μόνο σε ενεστ.} ρέ-
λείχω ρ. μετβ. {μόνο στον ενεστ.} (αρχαιοπρ.) γλείφω· ΦΡ. **λείχοντες**
λιμώττω ρ. αμετβ. {μόνο σε ενεστ.} (αρχαιοπρ.) υποφέρω από την πεί-
λογιοτατίζω ρ. αμετβ. {μόνο στον ενεστ.} (κακόσ.) **1.** υποκρίνομαι ή
μαρμαίρω ρ. αμετβ. {μόνο σε ενεστ.} (αρχαιοπρ.) ανακλώ το φως, λά-
μηκώμαι ρ. αμετβ. {μηκάσαι...· μόνο σε ενεστ.} (αρχαιοπρ.) (για αιγο-
μουνταίνω ρ. αμετβ. {μόνο σε ενεστ.} γίνομαι μουντός, χάνω το φως
μυκώμαι ρ. αμετβ. αποθ. {μυκάσαι...· μόνο στον ενεστ.} (αρχαιοπρ.) **1.**
μώρουδίζω ρ. αμετβ. {μόνο σε ενεστ.} (λαϊκ.) συμπεριφέρομαι σαν
νεάζω ρ. αμετβ. [αρχ.] {μόνο στον ενεστ.} (λόγ.) **1.** είμαι ή δείχνω νέ-
νεοσσεύω ρ. αμετβ. [αρχ.] {μόνο σε ενεστ.} (αρχαιοπρ.-σπάν.) παρά-
ξύλουργώ ρ. αμετβ. [αρχ.] {ξύλουργείς...· μόνο στον ενεστ.} εργάζο-
όζω ρ. ἀμετβ. κ. μετβ. {μόνο σε ενεστ.} ♦ **1.** (αμετβ.) (αρχαιοπρ.) μυρί-
οιωνίζομαι ρ. μετβ. αποθ. [αρχ.] {μόνο σε ενεστ.} (αρχαιοπρ.) **1.** (στην
οργώ ρ. αμετβ. {οργάς...· μόνο στον ενεστ.} (για πρόσ. κ. ζώα) βρίσκο-
ορώ ρ. αμετβ. {οράς...· μόνο σε ενεστ.} (αρχαιοπρ.) βλέπω (παλαιότ.

παιδιακίζω ρ. αμετβ. {μόνο σε ενεστ.} κάνω σαν παιδί. συμπεριφέρο-
παλιλλογώ ρ. αμετβ. [αρχ.] {παλιλλογεῖς... μόνο στον ενεστ.} (λόγ.-
παλινῶδῶ ρ. αμετβ. {παλινωδεῖς... μόνο στον ενεστ.} (λόγ.) ανακαλῶ
παράκείμαι ρ. αμετβ. αποθ. [αρχ.] {παράκει-σαι, -ται. -μεθα. -σθε. -νται· μόνο σε ενεστ.} (λόγ.) βρίσκομαι, στέκομαι κοντά σε (κάποιον),
παρεκβαίνω ρ. αμετβ. [αρχ.] {μόνο σε ενεστ.} πραγματοποιῶ παρέ-
παρέλκει, παρέλκουν ρ. τριτοπρόσ. [αρχ.] {μόνο σε ενεστ.} είναι
πασχάζω ρ. αμετβ. {μόνο σε ενεστ.} γιορτάζω το Πάσχα, παύω τη νη-
πέρδομαι ρ. αμετβ. αποθ. {μόνο στον ενεστ.} (λόγ.) αφήνω πορδή
πιδακίζω ρ. αμετβ. {μόνο σε ενεστ.} αναβλύζω.
πιππίζω ρ. αμετβ. {μόνο σε ενεστ.} (για μικρά πουλιά, νεοσσούς) βγά-
πνευστίω ρ. αμετβ. [αρχ.] {πνευστιάς... μόνο σε ενεστ.} (λόγ.-σπάν.)
πρόνεύω ρ. αμετβ. [αρχ.] {μόνο σε ενεστ.} 1. γέρνω προς τα εμπρός
προσήκει ρ. τριτοπρόσ. {μόνο σε ενεστ.} (λόγ.) είναι πρόπον, αρμόζει:
πρόσκειμαι ρ. αμετβ. {πρόσκει-σαι, -ται. -μεθα, -σθε, -νται. μτχ. προ-
 σκείμενος, -η, -ο· μόνο σε ενεστ.} (λόγ.) 1. διάκειμαι ευμενώς (προς
προτίθεμαι ρ. μετβ. αποθ. [αρχ.] {προτίθε-σαι, -ται. -μεθα, -σθε, -νται·
 μόνο στον ενεστ.} (+να) έχω την πρόθεση, τον σκοπό: δεν ~ να σε
πυρέσσω ρ. αμετβ. {μόνο σε ενεστ.} (λόγ.-σπάν.) έχω πυρετό. πάσχω
ρηγνύω ρ. μετβ. {μόνο σε ενεστ.} (αρχαιοπρ.) διασπώ βίαια τη συνο-

σεμνύνομαι ρ. αμετβ. αποθ. (+για) {μόνο σε ενεστ.} (λόγ.) υπερηφασιαλίζω ρ. μετβ. κ. ἄμετβ. [αρχ.] {μόνο σε ενεστ.} ♦ 1. (μετβ.) βρέχω
σκοπώ ρ. μετβ. (λόγ.) {σκοπεῖς...· μόνο σε ενεστ.} έχω σκοπό, σκοπεύω:
σοφιστεύομαι ρ. αμετβ. αποθ. [αρχ.] {μόνο σε ενεστ.} καταφεύγω
στίλβω ρ. ἄμετβ. {μόνο σε ενεστ.} (λόγ.-σπάν.) λάμπω, αστράφτω.
στύφω ρ. μετβ. {μόνο σε ενεστ.} (λόγ.) προκαλώ τη συστολή κυρ. τού
σύγκειμαι ρ. αμετβ. αποθ. {μόνο σε ενεστ.} (λόγ.) απαρτίζομαι (από
συμποσούμαι ρ. ἄμετβ. αποθ. {μόνο σε ενεστ.} ανέρχομαι συνολικά,
συνάδει, συνάδουν ρ. τρίτόπρσ. αμετβ. {μόνο σε ενεστ.} κάτι βρί-
συνάρχω ρ. αμετβ. [αρχ.] {μόνο σε ενεστ.} μοιράζομαι την εξουσία
σφριγώ ρ. αμετβ. {σφριγάς...· μόνο σε ενεστ.} βρίσκομαι σε ακμή, έχω
υγιάίνω ρ. αμετβ. {μόνο σε ενεστ.} είμαι καλά στην υγεία μου, έχω
υπότονθορύζω ρ. αμετβ. {μόνο σε ενεστ.} (αρχαιοπρ.) μουρμουρίζω
υπουργώ ρ. αμετβ. [αρχ.] {υπουργεῖς...· μόνο σε ενεστ.} είμαι υπουρ-
φθέγγομαι ρ. μετβ. αποθ. {μόνο στον ενεστ.} (αρχαιοπρ.) αρθρώνω
φυσομανώ ρ. αμετβ. {φυσομαν-εἰς κ. -άς...· μόνο στον ενεστ.} (εκ-
ψαλμωδῶ ρ. αμετβ. [μετγν.] {ψαλμωδεῖς...· μόνο στον ενεστ.} ψάλλω

Το Τμήμα Λεξικού θεωρεί ότι ούτε κι εδώ υπάρχει ασάφεια. Στην ψηφιακή βάση καταχωρίστηκε μόνον ο ενεστώτας. Συμφωνείτε;

93 Γ: Τα ρ. με τις επισημάνσεις «εύχρηστο ενεστώτα» και «εύχρηστο στον ενεστώτα» είναι 12 και μπορείτε να τα δείτε όλα στην παρακάτω φωτ. 7.

αἰνώ ρ. μετβ. {αἰνεῖς...· εὐχρ. στον ενεστ} (αρχαιοπρ.) απευθύνω
αἰσιοδοξῶ ρ μετβ. κ αμετβ [1896] {αἰσιοδοξεῖς·· εὐχρ στον ενεστ.}
αἰσχύνομαι ρ αἰετβ κ. μετβ. αποθ. {εὐχρ στον ενεστ} (λόγ) ♦ 1.
αἰτώ ρ. μετβ {αἰτεῖς·· εὐχρ στον ενεστ. κ. ιδ στη μτχ. αἰτών. αἰτούσα}
ἀντιποιούμαι ρ. μετβ αποθ [αρχ.] {αντιποιείται...· εὐχρ. στον ενεστ.}
βδελύττομαι ρ μετβ αποθ {εὐχρ στον ενεστ.} (λόγ.) αισθάνομαι
δεσμῶ ρ. μετβ {δεσμεῖς·· εὐχρ. στον ενεστ.} (αρχαιοπρ.) δένω μόνο
κλιματίζομαι ρ. αμετβ. αποθ. {εὐχρ. στον ενεστ. και στη μτχ. κλιμα-
μικρογραφῶ ρ. αμετβ. {μικρογραφεῖς...· εὐχρ. στον ενεστ.} ασχολού-
μπαγδαντίζω ρ. μετβ. {εὐχρ. ενεστ.} κατασκευάζω μπαγδαντί (βλ.λ.).
παρακάθημαι ρ. αμετβ. αποθ. {παρακάθ-ησαι, -ηται, -ήμεθα, -ησθε, -
 ηνται· εὐχρ. στον ενεστ. κ. στη μτχ. παρακαθήμενος, -η. -ο} (λόγ.)
φάσκω ρ. αμετβ. {εὐχρ. στον ενεστ.} στη φρ. **φάσκω και αντιφάσκω** βλ.

Το Τμήμα Λεξικού, επιχειρώντας να ερμηνεύσει την έννοια που δίνει ο συντάκτης του λεξικού στο «εύχρηστο» και θεωρώντας ότι ο – κατά το προσωπικό γλωσσικό αισθητήριο του συντάκτη – «δύσχρηστος» παρατατικός δεν σημαίνει ότι κατά τη γνώμη του είναι και ανύπαρκτος, έχει καταχωρίσει και τον παρατατικό. Συμφωνείτε;

93 Δ: Τα ρ. με τις επισημάνσεις «κυρίως σε ενεστώτα» και «κυρίως στον ενεστώτα» είναι 3 και μπορείτε να τα δείτε όλα στην παρακάτω φωτ. 8.

αγαθοφέρνω ρ. αμετβ. {κυρ. σε ενεστ. (δύσchr. παρατ αγαθόφερνα)}
πηγαινόφέρνω ρ. μέτβ. {μέσ. πηγαινοέρχομαι· κυρ. στον ενεστ.} πη-
υπεκκαίω ρ. μετβ. {κυρ. στον ενεστ.} (λόγ.) υποδουλίζω, υποκινώ υπο-

Το Τμήμα Λεξικού, επιχειρώντας να ερμηνεύσει την έννοια που δίνει ο συντάκτης του λεξικού στο «κυρίως» και παρατηρώντας ότι ο ίδιος ο συντάκτης του λεξικού μας δίνει ήδη εντός παρενθέσεως και τον «δύσχρηστο» παρατατικό (ρ. αγαθοφέρνω, φωτ. 8), έχει καταχωρίσει και τον παρατατικό. Συμφωνείτε;

93 Ε: Το ρ. με την επισήμανση «συνήθως στον ενεστώτα» είναι μόνον ένα και μπορείτε να το δείτε στη φωτ. 9.

απαστρέπτω ρ̂. αμετβ. [μτγν.] {συνήθ. στον ενεστ.} (λόγ) λάμπω,

Το Τμήμα Λεξικού, ερμηνεύοντας την έννοια του «συνήθως», έχει καταχωρίσει και τον παρατατικό. Συμφωνείτε;

93 Z: Τα ρ. με την επισήμανση «εύχρηστο κυρίως στον ενεστώτα» είναι 2 και μπορείτε να τα δείτε στη φωτ. 10.

ἀντιφάσκω ρ. αμετβ [μτγν.] {εύχρ. κυρ. στον ενεστ.} (λόγ) ὑποπίπτω
ερείδομαι ρ. αποθ. {εύχρ. κυρ. στον ενεστ. και στη μτχ. ερειδόμενος,

Το Τμήμα Λεξικού, ερμηνεύοντας την έννοια του «εύχρηστο κυρίως», έχει καταχωρίσει και τον παρατατικό. Συμφωνείτε;

93 H: Τα ρ. με τις επισημάνσεις «εύχρηστο μόνο σε ενεστώτα» και «εύχρηστο μόνο στον ενεστώτα» είναι 5 και μπορείτε να τα δείτε στη φωτ. 11.

αφλογιστώ ρ αμετβ [1897] {αφλογιστείς . εύχρ. μόνο στον ενεστ }
εὐδιάζω ρ̂. αμετβ. {εύχρ. μόνο σε ενεστ.} γίνομαι αἶθριος· συνήθ. τρι-
ηδύνομαι ρ. αμετβ. {εύχρ. μόνο στον ενεστ.} (σπάν.-αρχαιοπρ.) τέρ-
πέτομαι ρ. αμετβ. αποθ. {εύχρηστ. μόνο στον ενεστ.} (λόγ.-σπάν.) **1.**
τροχάζω ρ. αμετβ. {εύχρ. μόνο στον ενεστ.} (λόγ. για άλογα) πηγαίνω

Τα μέλη του Τμήματος Λεξικού αδυνατούν να κατανοήσουν το πώς μπορούν να συνδυάζονται και να συνυπάρχουν μέσα στην ίδια επισήμανση η έννοια «εύχρηστο» (που δεν αποκλείει την ύπαρξη και του «δύσχρηστου») και η περιοριστικής σημασίας έννοια του επιρρήματος «μόνο». Συμφωνείτε ότι ορθώς έχει καταχωριστεί και ο παρατατικός;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: 93 A: ναι – 93 B: ναι – 93 Γ: ναι – 93 Δ: ναι – 93 Ε: ναι – 93 Ζ: ναι – 93 Η: όχι

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 94

Στα επί του παρόντος αποδεκτά μας λεξικά λημματογραφούνται αρκετά ουσιαστικά ουδετέρου γένους και επίθετα ουδετέρου γένους, με κατάληξη -ούλι. Στα περισσότερα από αυτά δίδονται σαφείς οδηγίες για την κλίση τους.

Λ.χ. τα σακούλι, χερούλι, ζουμπούλι, γιούλι, καπούλι, καρούλι, πεζούλι, καρπούλι, κουκούλι, μεδούλι, μαρούλι, μανούλι, καψούλι, προγούλι, ντα(β)ούλι, τούλι, τσαούλι, φασούλι, φούλι, τσούλι, κοκκινογούλι, αγριοπούλι, γλαροπούλι, θαλασσοπούλι, κλωσ(σ)οπούλι, μαυροπούλι, νεροπούλι, νυχτοπούλι, ξυπνοπούλι, εξυπνοπούλι, χαζοπούλι, χαροπούλι, ψαροπούλι κ.ά. κλίνονται όλα κανονικά και ομαλά σε όλες τις πτώσεις.

Κάποια άλλα, λ.χ. τα κρυφτούλι, μεροδούλι, καλούλι, καημενούλι, πούλι, νερομπούλι, παραπούλι, στερνοπούλι, ρεφούλι κ.ά. δεν έχουν ούτε γενική ενικού, ούτε και γενική πληθυντικού.

Υπάρχει όμως και μια ακόμη ομάδα τέτοιων ουσιαστικών ή επιθέτων, στα οποία δεν δίδονται καθόλου γραμματικές παρατηρήσεις ή κλιτικά υποδείγματα ή επισημάνσεις μορφολογικών περιορισμών και απουσίας πτώσεων. Αυτό συμβαίνει λ.χ. με τα «υποκοριστικά» αβγούλι, αυγούλι, γατούλι, γλυκούλι, γρουμπούλι, μικρούλι, μωρούλι, περδικούλι, περδικοπούλι, πηδηχτούλι, πονηρούλι, φτωχούλι, χαζούλι, χλομούλι, χλωμούλι κ.ά. Ομοίως, το ίδιο ακριβώς συμβαίνει και με τα «χαϊδευτικά» γεματούλι, ξανθούλι, πεταχτούλι κ.ά. Παρατηρήστε δειγματοληπτικά κάποια απ' όλ' αυτά τα «υποκοριστικά» και τα «χαϊδευτικά» στην παρακάτω φωτ. 1.

ευτραφής δεν είναι χοντρός, απλώς λίγο ~! ΣΥΝ εύσωμος. — (χαϊ-
δευτ.) **γεματούλης**, -α, -ι/-ικο κ. **γεματούτσικος**, -η/-ια, -ο (σημ. 2)

ματος ΣΥΝ εξόγκωμα, όγκος, σβώλος. — (υποκ.) **γρουμπούλι** κ. **γρο-
μπαλάκι** κ. **γρουμπουλάκι** κ. **γρομπαράκι** (το).

αναξιοπρεπής, τιποτένιος ΑΝΤ. αξιοπρεπής, αξιόλογος. (υποκ.) **μι-
κρούλης**, -α, -ι [μεσν.] κ. **μικρούλικος**, -η/-ια, -ο κ. **μικρούτσικος**, -η/
-ια, -ο [μεσν.].

(υποκ.) **μωράκι** κ. **μωρουδάκι** κ. **μωρουδέλι** κ. **μωρούλι** (το).

ξανθοῦλης (ο) [ξανθούληδες], **ξανθούλα** (η) [χωρ. γεν. πληθ.] (συ-
νήθ. χαϊδευτ.) πρόσωπο με ξανθά μαλλιά. — **ξανθούλικος**, -η / -ια,
-ικο. **ξανθούλι** (το).

μένη» (δημοτ. τραγ.). — (υποκ.) **περδικάκι** κ. **περδικούλι** κ. **περδικό-
πουλο** κ. **περδικοπούλι** (το) κ. **περδικούλα** (η) (βλ. λ.). **περδικήσιος**,

πεταχτούλης, -α, -ι/-ικο [πεταχτούληδες] 1. (χαϊδευτ.) αυτός που εί-

σμα / χορός. — (υποκ.) **πηδηχτούλης**, -α, -ι/-ικο, **πηδηχτά** επίρρ.

— (υποκ.) **πονηρούλης**, -α, -ι/-ικο κ. **πονηρούτσικος**, -η/-ια, -ικο. **πό-**

καημένος, δυστυχής: τι τραβάει, ο ~! — **φτωχά** επίρρ., (υποκ.) **φτω-
χούλης**, -α, -ι/-ικο κ. **φτωχούλικος**, -ια, -ο κ. **φτωχούτσικος**, -η/-ια, -ο

μήλου επιπέδου: ~ έργο / ταινία / βιβλίο. — (υποκ.) **χαζούλης**, -α, -ι/-
ικο κ. **χαζούτσικος**, -η/-ια, -ο, **χαζά** επίρρ. ● ΣΧΟΛΙΟ λ. ανόητος.

ρουμε αύξηση ΣΥΝ. δύσκολο, απίθανο. — (υποκ.) **χλομούλης**, -α, -ι/
-ικο κ. **χλομούτσικος**, -η, -ο. **χλομάδα** (η) (σημ. 1-2).

Στους «όρους αποδοχής λέξεων» υπάρχει εδάφιο, αμετάβλητο από τότε που
θεσπίσθηκαν (το Μάρτιο του 2006), το οποίο αναφέρεται σε μορφολογικούς
περιορισμούς (δηλαδή απουσία πτώσεων) υποκοριστικών με κάποιες συγκεκριμένες
καταλήξεις και μεγεθυντικών με κάποιες άλλες συγκεκριμένες καταλήξεις. Δείτε την
παρακάτω φωτ. 2.

5. Τα υποκοριστικά σε -άκι δεν έχουν γενική πτώση. Αυτά σε -άκος έχουν κλητική ενικού
σε -ο και δεν έχουν πληθυντικό (υπνάκος). Τα μεγεθυντικά σε -άρα(ς), -ακας, -αρος
(ματάρα, ψάρακας, κλπ) και τα υποκοριστικά σε -ούλα, -ίτσα, -άκα, (ζωούλα, κλπ.) δεν
έχουν γενική πληθυντικού.

Δυστυχώς όμως δεν μας βοηθάει στο συγκεκριμένο αυτό ερώτημα. Η Γραμματική Τριανταφυλλίδη 2002, στη σελ. 97 γράφει ότι «τα υποκοριστικά σε -άκι, -ούλι δε σχηματίζουν συνήθως γενική» (φωτ. 3).

Τα υποκοριστικά σε -άκι, -ούλι δε σχηματίζουν συνήθως γενική:
Δε λέμε το γατάκι — του γατακιού. Θα πούμε του γατιού (από το γατί),
το αρνάκι — του αρνιού, των αρνιών (από το αρνί).

Θεωρείτε ορθό, σκόπιμο, θεμιτό και δόκιμο να υφίστανται στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ και να είναι αποδεκτοί σ' αυτό οι κλιπικοί τύποι της γενικής ενικού και πληθυντικού των ως άνω υποκοριστικών και χαϊδευτικών με κατάληξη το παραγωγικό επίθημα -ούλι;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: Όχι

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 95

Στο ΛΚΝ (Τρ.) ο αναγνώστης μπορεί να βρει εκατοντάδες λήμματα που έχουν καταχωρηθεί είτε ως «ενδολήμματα» είτε ως παραδείγματα μέσα στο ερμηνευμα άλλων λημμάτων. Όλα δε αυτά, επειδή δεν λημματογραφούνται αυτόνομα στον κορμό του λεξικού, γι' αυτό δεν συνοδεύονται από γραμματικές παρατηρήσεις και κλιπικά παραδείγματα. Εντελώς δειγματοληπτικά παραθέτουμε εδώ μόνον τα εξής: αγιόξυλο, αθλομανής, ακρακούω, ακρογελώ, ακροζώ, ανήψητος, απαλοζώ, αρμιά, ασπιρίνα, αυτομαθής, αφρομανώ, βακίλωση, βιβλιάρα, γατομάνι, γιατράκος, γιγαβόλτ, εγγελιανός, εκκοκίζω, ελαιοφυής, εύφωνος, εφτάγερος, ιστογόνο, ιχθυάλημη, καλοακούω, κηροπώλης, κουτσοβλέπω, κουτσοζώ, κρυφοβλέπω, κυδωνάτος, λαγίνα, λαιμούδι, λίπωση, ματαβρίσκω, ματαέρχομαι, ματοβάφω, ματαλέω, μισανοίγω, μισοείμαι, μισοθέλω, μολύβαρος, μπαξ, ναιξ, νεφύδριο, νόθευμα, ξαλέθω, ξεβολεύω, ξυλέλαιο, ξώδερμος, οικότοπος, ομογονία, ομποϊστας, οπλόσημο, πασοκτιζής, περιλούω, πίκραμα, πολυψάχνω, ραδιούχος, ρασοφορώ, σιγομιλώ, σιγοπίνω, ταχυμαθής, τρίπτωτος, τυράκλα, υγρόβιος, υγρόπισσα, φετάρα, χαζογελώ, ψηλόσωμος, ψοφοζώ, ωτόλιθος κ.ο.κ.

Βάσει των όρων αποδοχής λέξεων, από το ότι περιλαμβάνονται στο ΛΚΝ τεκμαίρεται και η υπαγωγή τους στο σύνολο αποδεκτών λέξεων που χρησιμοποιούμε στο παιχνίδι μας.

Το Τμήμα Λεξικού της ΠΕΣ, που επιμελείται τη δημιουργία ψηφιακής βάσης όλων των αποδεκτών κλιπικών τύπων του ελληνικού αγωνιστικού σκραμπλ, προσπαθεί να αποφύγει τις αυθαιρεσίες και για τον λόγο αυτόν ακολουθεί μία συγκεκριμένη πρακτική για την κλίση των ανωτέρω λημμάτων, με απόλυτη προσήλωση στους όρους αποδοχής λέξεων. Αναλυτικά: α) όσα είναι καταφανώς άκλιτα (π.χ. γιγαβόλτ, μπαξ, ναιξ κλπ.) δεν τα κλίνει, β) όσα είναι εμφανώς ουσιαστικά ή εμφανώς επίθετα, τα κλίνει σύμφωνα με τους κανόνες της αποδεκτής μας Γραμματικής, γ) για όσα υπάρχει αμφιβολία για το αν είναι επίθετα ή ουσιαστικά, αποστέλλει σχετικό ερώτημα στο αντίστοιχο λεξικογραφικό κέντρο ή (και) επικουρικά και στο Τμήμα Ελληνικής Γλώσσας της ΠΕΣ, δ) όσα είναι

ρήματα, τα κλίνει σύμφωνα με τους κανόνες της αποδεκτής μας Γραμματικής αλλά ταυτοχρόνως και σύμφωνα με τον περιορισμό που ανέκαθεν έθεταν οι επίσημοι όροι αποδοχής λέξεων στο εδάφιο Δ9 (δείτε παρακάτω τη φωτ. 1), δηλαδή μόνο στο ενεστωτικό τους θέμα και μόνο στη φωνή (ενεργητική ή παθητική) που δίδεται από το ίδιο το λεξικό, ε) υιοθετεί τις γνωμοδοτήσεις των λεξικογράφων ή (και) του ΤΕΓ προκειμένου για την τεκμηρίωση αμφισβητούμενων κλιπικών τύπων.

7. Είναι δεκτοί οι τύποι του α' πληθ. προσώπου και της υποτακτικής αορίστου σε -ομε, όπως φυσικά και σε -ουμε. (πχ. έχομε -έχουμε, παίζομε-παίζουμε, παίζομε- παίζουμε)

8. Είναι δεκτή η δύσχροστη προστακτική του παθητικού ενεστώτα (β'ενικό) σε -ου, όλων ανεξαιρέτως των ρημάτων με α' πρόσωπο σε -ομαι. (ΔΡΟΣΙΖΟΜΑΙ - ΔΡΟΣΙΖΟΥ, ΔΙΑΛΥΟΜΑΙ - ΔΙΑΛΥΟΥ).

9. Τα λιγοστά ρήματα στα οποία δεν δίνεται αόριστος από τα βοηθήματα, ούτε γίνεται κάποιο σχόλιο (λ.χ. χέω), είναι δεκτά μόνο με το ενεστωτικό τους θέμα (ενεστώτα και παρατατικό).

10: Είναι αποδεκτοί οι τύποι με το τελικό «-α» στο α' και στο β' πρόσωπο του παρατατικού της παθητικής φωνής (ΔΕΟΜΟΥΝΑ, ΔΕΟΣΟΥΝΑ, ΕΠΟΜΟΥΝΑ, ΕΠΟΣΟΥΝΑ, ΗΜΟΥΝΑ, ΗΣΟΥΝΑ, ΘΕΟΜΟΥΝΑ, ΘΕΟΣΟΥΝΑ, ΛΥΟΜΟΥΝΑ, ΛΥΟΣΟΥΝΑ, ΞΕΟΜΟΥΝΑ, ΞΕΟΣΟΥΝΑ, ΦΥΟΜΟΥΝΑ, ΦΥΟΣΟΥΝΑ κλπ.)

11. Όλα τα συνηρημένα αρχαιοπρεπή ρήματα της γ' τάξης σε -όω κλίνονται σύμφωνα με τα κλιτικά παραδείγματα της Γραμματικής Τριανταφυλλίδη. Π.χ. ενεστώτας ΠΛΗΡΩ, ΠΛΗΡΩΙΣ, ΠΛΗΡΩΙ, ΠΛΗΡΟΥΜΕ, ΠΛΗΡΩΙΤΕ, ΠΛΗΡΟΥΝ(Ε), παρατατικός ΠΛΗΡΟΥΣΑ, ΠΛΗΡΟΥΣΕΣ, ΠΛΗΡΟΥΣΕ, ΠΛΗΡΟΥΣΑΜΕ, ΠΛΗΡΟΥΣΑΤΕ, ΠΛΗΡΟΥΣΑΝ(Ε), μετοχή ΠΛΗΡΩΝΤΑΣ.

Συμφωνείτε με την πρακτική που ακολουθεί το Τμήμα Λεξικού; Αν όχι, παρακαλούμε γράψτε σε σχόλιο πού ακριβώς σφάλλει το ΤΛ.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: Ναι, συμφωνούμε

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 96

Σας παρακαλούμε να απαντήσετε στα 4 (τέσσερα) παρακάτω υποερωτήματα.

96 Α. Στο ΛΚΝ (Τρ.) στο ρ. αντικαθιστώ -αμαι δίδεται το κλιτικό υπόδειγμα Ρ10.1α (φωτ. 1).

αντικαθιστώ [andikaθistó] -αμαι Ρ10.1α αόρ. αντικατέστησα και αντικατάστησα, απαρέμφ.

αντικαταστήσει, παθ. αόρ. αντικαταστάθηκα, απαρέμφ. αντικατασταθεί, μππ. και αντικατεστημένος :

1α. βάζω στη θέση κάποιου κπ. άλλο, τον αλλάζω με κπ. άλλο: Η κυβέρνηση αποφάσισε να

αντικαταστήσει τον αρχηγό της αστυνομίας. **β.** αλλάζω κτ. με κτ. άλλο, βάζω ή χρησιμοποιώ στη θέση του

κτ. άλλο: Η βιομηχανία αντικατέστησε αρχικά το κάρβουνο με το πετρέλαιο. || (για κτ. κατεστραμμένο, χαλασμένο κτλ.) το αντικαθιστώ με άλλο που βρίσκεται σε καλή κατάσταση: Πρέπει να αντικαταστήσω το

σπασμένο τζάμι / την καμένη λάμπα. **2α.** (για πρόσ.) παίρνω τη θέση κάποιου και ασκώ τα καθήκοντά του, συνήθ. προσωρινά: Ο αντιπρόεδρος αντικαθιστά τον απόντα πρόεδρο. Ποιος θα με αντικαταστήσει

αύριο που θα λείπω; **β.** (για πργ.) χρησιμοποιούμαι αντί για κτ. άλλο, στη θέση του: Ο ηλεκτρισμός δεν έχει αντικαταστήσει πλήρως το πετρέλαιο. Το ιππικό αντικαταστάθηκε από τα τεθωρακισμένα. **3.**

(γγραμμ.) - ένα ρήμα, κάνω χρονική ή εγκλιτική αντικατάσταση.

[λόγ.: 1, 3: αρχ. αντικαθίστημι μεταπλ. για προσαρμ. στη δημοτ. κατά το καθίστημι > καθιστώ· 2: σημδ. γαλλ. remplace· λόγ. < αρχ. αντικαθίσταμαι]

Το P10.1α είναι η ενεργητική φωνή του ρ. αγαπώ (φωτ. 2).

P10.1α Ενεργητική φωνή							
ενεστ.	οριστ. / υποτ.	αγαπώ, -άω	αγαπάς	αγαπά(ει)	αγαπούμε, -άμε	αγαπάτε	αγαπούν, -άν
	προστ.		αγάπα			αγαπάτε	
	μτχ.	αγαπώντας					
πρτ.	οριστ.	αγαπούσα	αγαπούσες	αγαπούσε	αγαπούσαμε	αγαπούσατε	αγαπούσαν
αόρ.	οριστ.	αγάπησα	αγάπησες	αγάπησε	αγαπήσαμε	αγαπήσατε	αγάπησαν
	υποτ.	αγαπήσω	αγαπήσεις	αγαπήσει	αγαπήσο(υ)με	αγαπήσετε	αγαπήσουν
	προστ.		αγάπησε			αγαπήστε	
	απαρέμφ.	αγαπήσει					
πρκ.	οριστ.	έχω αγαπήσει (ή έχω αγαπημένο)					
	υποτ.	να έχω αγαπήσει (ή να έχω αγαπημένο)					
εξακολ. μέλλ.		θα αγαπώ, θα αγαπάω					
στιγμ. μέλλ.		θα αγαπήσω					
υπερσ.		είχα αγαπήσει (ή είχα αγαπημένο)					
συντελ. μέλλ.		θα έχω αγαπήσει (ή θα έχω αγαπημένο)					

Το Τμήμα Λεξικού θεωρεί εσφαλμένο το P10.1α, καθώς ήδη μας δίδεται και παθητική φωνή. Στο ΛΝΕΓ (Μπ.) δεν δίδονται (ως συνήθως) επαρκείς πληροφορίες (φωτ. 3).

αντικαθιστώ ρ. μετβ. {αντικαθιστάς. [αντι-κατέστησα, -καθίσταμαι, -καταστάθηκα, -κατεστημένος} **1.** τοποθετώ, χρησιμοποιώ (κάτι) στη θέση άλλου λόγω φθοράς, βλάβης, απώλειας κ.λπ.: αποφάσισε ν' αντικαταστήσει την παλιά του βιβλιοθήκη με μια καινούργια μεγαλύτερη || έδωσε εντολή να αντικατασταθούν αμέσως τα μηχανήματα που παθαίνουν συχνά βλάβες **ΣΥΝ** αλλάζω. ανταλλάσσω **2.** (για πρόσ) απαλλάσσω (κάποιον) από το καθήκον, τον ρόλο του ή καλύπτω την απουσία του είτε τοποθετώντας άλλον στη θέση του είτε αναλαμβάνοντας ο ίδιος το καθήκον, τον ρόλο του. αντικατέστησε όλο το προσωπικό με ανθρώπους τής εμπιστοσύνης του || επειδή αρρώστησε, τον αντικατέστησα εγώ. Επίσης (λαϊκ.) **αντικατασταίνω** {ΕΤΥΜ < αρχ. ἀντικαθίστημι «τοποθετώ απέναντι, αποκαθιστώ, αναπληρώνω» < ἀντι- + καθίστημι «τοποθετώ, στήνω» Η σημερινή σημ. ήδη αρχ. }.

Πού θα βρει ο αναγνώστης την κλίση π.χ. του παθητικού παρατατικού; Αναγκαστικά οδηγούμαστε στο ΛΣΓ (Μπ.), όπου βλέπουμε ότι το ρ. αντικαθιστώ συνοδεύεται από το κλιπικό υπόδειγμα Ρ35 (φωτ. 4).

α|ντι|κα|θί|στώ (ἀντικαθιστῶ) Ρ35 **1** τοποθετώ κάτι στη θέση άλλου, π.χ. λόγω φθοράς ή απώλειας: ~ το σπασμένο πόμολο **ΣΥΝ**. αλλάζω **2** (για πρόσ.) παίρνω τη θέση άλλου: ~ άρρωστο συνάδελφο. ☛ **ίσταμαι**.

Το Ρ35α αφορά τα ρήματα σε -ιστώ (φωτ. 5)

Ρ35α -ιστώ							
ΧΡΟΝΟΣ	ΕΓΚΛΙΣΗ	ΠΡΟΣΩΠΟ					
		εγώ	εσύ	αυτός	εμείς	εσείς	αυτοί
ΕΝΕΣΤ.	ΟΡΙΣΤ. / ΥΠΟΤ.	(καθ)-ιστώ	-ιστάς	-ιστά	-ιστούμε	-ιστάτε	-ιστούν(ε)
	ΠΡΟΣΤ.		-			(καθ)-ιστάτε	
	ΜΤΧ.	(καθ)-ιστώντας					
ΠΑΡΑΤ.	ΟΡΙΣΤ.	(καθ)-ιστούσα	-ιστούσες	-ιστούσε	-ιστούσαμε	-ιστούσατε	-ιστούσαν(ε)
ΜΕΛΛ. ΕΞΑΚ.	ΟΡΙΣΤ.	θα (καθ)-ιστώ	θα -ιστάς	θα -ιστά	θα -ιστούμε	θα -ιστάτε	θα -ιστούν(ε)
ΜΕΛΛ. ΣΤΙΓΜ.	ΟΡΙΣΤ.	θα (κατα)-στήσω	θα -στήσεις	θα -στήσει	θα -στήσουμε	θα -στήσετε	θα -στήσουν(ε)
ΜΕΛΛ. ΣΥΝΤ.	ΟΡΙΣΤ.	θα έχω (κατα)-στήσει	θα έχεις -στήσει	θα έχει -στήσει	θα έχουμε -στήσει	θα έχετε -στήσει	θα έχουν(ε) -στήσει
ΑΟΡ.	ΟΡΙΣΤ.	(κατ)-έστησα	-έστησες	-έστησε	(κατα)-στήσαμε	(κατα)-στήσατε	-έστησαν / -στήσανε
	ΥΠΟΤ.	(κατα)-στήσω	-στήσεις	-στήσει	-στήσουμε	-στήσετε	-στήσουν(ε)
	ΠΡΟΣΤ.		(κατά)-στησε			(κατα)-στήστε	
ΠΑΡΑΚ.	ΟΡΙΣΤ. / ΥΠΟΤ.	έχω (κατα)-στήσει	έχεις -στήσει	έχει -στήσει	έχουμε -στήσει	έχετε -στήσει	έχουν(ε) -στήσει
	ΜΤΧ.	έχοντας (κατα)-στήσει					
ΥΠΕΡΣ.	ΟΡΙΣΤ.	είχα (κατα)-στήσει	είχες -στήσει	είχε -στήσει	είχαμε -στήσει	είχατε -στήσει	είχαν(ε) -στήσει

και το Ρ35β αφορά τα ρήματα σε -ίσταμαι (φωτ. 6).

Ρ35β -ίσταμαι							
ΧΡΟΝΟΣ	ΕΓΚΛΙΣΗ	ΠΡΟΣΩΠΟ					
		εγώ	εσύ	αυτός	εμείς	εσείς	αυτοί
ΕΝΕΣΤ.	ΟΡΙΣΤ. / ΥΠΟΤ.	(καθ)-ίσταμαι	-ίστασαι	-ίσταται	-ιστάμεθα	-ίστασθε	-ίστανται
	ΠΡΟΣΤ.		-			(καθ)-ίστασθε	
	ΜΤΧ.	(καθ)-ιστάμενος, -ιστάμενη, -ιστάμενο					
ΠΑΡΑΤ.	ΟΡΙΣΤ.	(καθ)(-ιστάμην)	(-ίτασο)	-ίτατο	(-ιστάμεθα)	(-ίτασθε)	-ίταντο
ΜΕΛΛ. ΕΞΑΚ.	ΟΡΙΣΤ.	θα (καθ)-ίσταμαι	θα -ίτασαι	θα -ίταται	θα -ιστάμεθα	θα -ίτασθε	θα -ίστανται
ΜΕΛΛ. ΣΤΙΓΜ.	ΟΡΙΣΤ.	θα (κατα)-στώ	θα -στείς	θα -στεί	θα -στούμε	θα -στείτε	θα -στούν(ε)
ΜΕΛΛ. ΣΥΝΤ.	ΟΡΙΣΤ.	θα έχω (κατα)-στεί	θα έχεις -στεί	θα έχει -στεί	θα έχουμε -στεί	θα έχετε -στεί	θα έχουν(ε) -στεί
ΑΟΡ.	ΟΡΙΣΤ.	(κατ)-έστην	-έστης	-έστη	-έστημεν	-έστητε	-έστησαν
	ΥΠΟΤ.	(κατα)-στώ	-στείς	-στεί	-στούμε	-στείτε	-στούν(ε)
	ΠΡΟΣΤ.		(κατα)-στήσου			-στείτε	
ΠΑΡΑΚ.	ΟΡΙΣΤ. / ΥΠΟΤ.	έχω (κατα)-στεί	έχεις -στεί	έχει -στεί	έχουμε -στεί	έχετε -στεί	έχουν(ε) -στεί
	ΜΤΧ.	(κατ)-εστημένος, -εστημένη, -εστημένο					
ΥΠΕΡΣ.	ΟΡΙΣΤ.	είχα (κατα)-στεί	είχες -στεί	είχε -στεί	είχαμε -στεί	είχατε -στεί	είχαν(ε) -στεί

Συμφωνείτε ότι πρόκειται για εκ παραδρομής λάθος του ΛΚΝ;

96 Β. Στο ΛΚΝ στο ερμήνευμα του λήμματος δίφθογγος περιλαμβάνεται και η λέξη «εχς» (φωτ. 7).

δίφθογγος ο [δίφθογος] Q19 & δίφθογγος η [δίφθογος] Q36 : (γραμμ.) 1. δύο φωνήεντα που προφέρονται σε μία συλλαβή και που το ένα συνήθ. προφέρεται ως ημίφωνο, π.χ. γάιδαρος, νεράιδα, αηδόνη, ρόιδη, βόηθα, χάιδεψα. || καταχρηστικός -, κάθε συνδυασμός γραμμάτων που αλλιώς είναι σύμβολα του [i], π.χ. ι, υ, ει, οι, με το ακόλουθο φωνήεν, και που δηλώνει σύμφωνο και φωνήεν, π.χ. ποιος, βιάζομαι κτλ. 2α. (στην αρχαία ελληνική γλ.) δύο αλληπάλληλα φωνήεντα που προφέρονται σε μια συλλαβή, π.χ. οι, ει, αι, ευ κτλ. (πρβ. δίψηφο). β. (αρχ. μετρ.) καταχρηστικός -, δίψηφο που δηλώνει μακρό φωνήεν και όχι πραγματικό δίφθογγο, π.χ. στη λ. εχς.

[λόγ. < ελνστ. δίφθογγος ή & μεταπλ. σε αρσ. για προσαρμ. στη δημοτ. (2β: σημδ. γερμ. unechter Diphthong)]

Θεωρείτε ορθό, σκόπιμο, θεμιτό και δόκιμο να υφίσταται στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ και να είναι αποδεκτή σ' αυτό και η λέξη «ΕΧΣ»;

96 Γ. Στο ΛΚΝ στο ερμήνευμα του λήμματος αυγόφετα περιλαμβάνεται και η λέξη «βουτυγμένη» (φωτ. 8).

αυγόφετα η [ανγόφετα] Q27α & αυγοφέτα η [ανγοφέτα] Q25α : φέτα ψωμιού βουτυγμένη σε αυγό και γάλα και τηγανισμένη: Κάθε πρωί τρώει αυγόφετες.

[αυγ(ό) -ο- + φέτα και με μετακ. τόνου για ένδειξη σύνθεσης]

Συμφωνείτε ότι πρόκειται για εκ παραδρομής λάθος του ΛΚΝ και ότι το Τμήμα Λεξικού ορθώς δεν έχει συμπεριλάβει στην ψηφιακή βάση τους κλιπικούς τύπους της μετοχής βουτυγμένος -η -ο;

96 Δ. Στο ΛΝΕΓ (Μπ.) ληματογραφείται το λήμμα ανυδρίτης, το οποίο συνοδεύεται από το άρθρο «η», δηλαδή ο συντάκτης του λεξικού το παρουσιάζει ως ουσιαστικό θηλυκού γένους (φωτ. 9).

ανυδρίτης (η) [1840] {άνυδριτών} ΧΗΜ. η χημική ένωση που παράγεται μέσω αντίδρασης αφαίρεσης νερού (αφυδάτωση) από οξέα ή βάσεις
[ΕΤΥΜ Ελληνογενής ξέν όρ., < γαλλ anhydrite].

Αντιθέτως, στο ΛΣΓ (του ιδίου), το ίδιο λήμμα συνοδεύεται από το κλιπικό υπόδειγμα Q12. Στους πίνακες κλιπικών υποδειγμάτων, το Q12 βλέπουμε ότι αντιστοιχεί στο αρσενικό ουσιαστικό «εργάτης» (φωτ. 10).

ανυδρίτης (άνυδρίτης) Ο12 ΧΗΜ. οξείδιο μετάλλου ή αμετάλλου, κατά την αντίδραση του οποίου με νερό παράγεται βάση ή οξύ αντίστοιχα.

Ο12 εργάτης	Ονομαστική	Γενική	Αιτιατική	Κλητική
Ενικός	ο εργάτης	του εργάτη	τον εργάτη	εργάτη
Πληθυντικός	οι εργάτες	των εργατών	τους εργάτες	εργάτες

Στο ΛΚΝ δεν λημματογραφείται καν. Στο ΛΑΑ (Ακαδημία Αθηνών), το ίδιο ουσιαστικό λημματογραφείται ως αρσενικό (φωτ. 11).

άνυδρίτης [άνυδρίτης] α-νυ-δρί-της ουσ. (αρσ.)
1. ΧΗΜ. κάθε χημική ένωση που σχηματίζει οξύ, όταν αντιδράσει με το νερό: ανθρακικός/φωσφορικός ~. **2. ΟΡΥΚΤ.** άνυδρο θειικό ασβέστιο. Πβ. γύψος. Βλ. εβαπορίτες, -ίτης². [< 1: γερμ. Anhydride, γαλλ.-αγγλ. anhydride 2: γαλλ.-αγγλ. anhydrite]

Θεωρείτε ορθό, σκόπιμο, θεμιτό και δόκιμο να υφίσταται στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ και να είναι αποδεκτός σ' αυτό και ο κλιπικός τύπος της γενικής ενικού του θηλυκού «της ανυδρίτου»;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: 96 Α: ναι – 96 Β: όχι – 96 Γ: ναι – 96 Δ: όχι

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 97

Στο ΛΝΕΓ (Μπ.) Β' έκδοση, σελ. 511, υπάρχει πλαίσιο με σχόλια για το ρήμα δίνω – δίδω (φωτ. 1).

δίνω – δίδω. Το αρχ. ρ. **δίδωμι** μεταπλάστηκε από ρ. σε **-μι** (δίδωμι) σε βαρύτονο ρ. σε **-ω (δίδω)** ήδη τον 3ο αι μ Χ, ενώ σε νεότερους χρόνους μεταπλάστηκε εκ νέου από ρ σε **-ω (δίδω)** σε ρ σε **-νω (δίνω)**, σύμφωνα με μια γενικότερη τάση των ενεστωτικών τύπων τής Ελληνικής (πβ κλείω > κλείνω, δέω > δένω, λύω > λύνω, ενδύω > ντύνω, φέρω > φέρνω, σπείρω > σπέρνω, στέλλω > στέλνω, πτύω > φτύνω κ.ο.κ. κατά τα ρήματα σε **-νω**: έφθασα – φθάνω και ιδίως τα πολλά ρ τού τύπου έζωσα – ζώνω, ίδρωσα – ιδρώνω· σύμφωνα με τα τελευταία, σχηματίστηκε και προφορ.-διαλεκτ. τ. **δώνω** (από το **έδωσα**) Το δίδωμι / δίδω είχε δύο θέματα. ένα ισχυρό (μακρό) **δω-** και ένα ασθενές (βραχύ) **δο-**. Από το θ. **δω-** σχηματίστηκαν τα. **δώρο, δωρεά, δωρίζω, δωρητής, δωσίλογος** (όχι δοσίλογος!) κ ά. Από το θ **δο-** προήλθαν τα: **δόση (δόσις), δοτήρ (δότης), δοτός, δοτική, δότης, (δανειο)-δοτώ, (δανειο)-δότηση, δοσοληψία** κ ά.

Ενώ το απλό ρ. **δίδω** μεταπλάστηκε σε **δίνω**, τα περισσότερα σύνθετα διατήρησαν τον τ. **-δίδω** (πβ και δείχνω αλλά υπο-δεικνύω, ρίχνω αλλά απορρίπτω κ τ.ό) Παραδείγματα: **εκ-δίδω** (έκδοση, εκδότης, εκδοτικός), **παραδίδω** (παράδοση, παραδοτέος), **δια-δίδω** (διάδοση), **κατα-δίδω** (καταδότης, κατάδοση), **(ανα)μετα-δίδω** (μετάδοση), **προ-δίδω** (προδότης, προδοσία, προδοτικός), **επι-δίδω** (επίδοση, επίδομα), **εν-δίδω** (ενδοτικός), **(αντ)απο-δίδω** (απόδοση, αποδοτικός), **προσ-δίδω**. Σύνθετα με το δίνω. **αναδίνω, παραδίνω / παραδίνομαι, ξεδίνω, προδίνω.**

Από τα παράγωγα δότης / δοτός σχηματίστηκαν επίσης πολλά σύνθετα σε **-δοτώ**: **επι-δοτώ** (επιδότηση), **λογο-δοτώ** (λογοδοσία), **μισθο-δοτώ** (μισθοδοσία), **πλειο-δοτώ** (πλειοδοσία, πλειοδότης), **εξουσιο-δοτώ** (εξουσιοδότηση), **συνταξιο-δοτώ** (συνταξιοδότηση), **προικο-δοτώ** (προικοδότηση), **γνωμο-δοτώ** (γνωμοδότηση), **κληρο-δοτώ** (κληροδοσία), **πυρο-δοτώ** (πυροδότηση), **χρηματο-δοτώ** (χρηματοδότηση, χρηματοδότης), **ηλεκτρο-δοτώ** (ηλεκτρο-δότηση), **σηματο-δοτώ** (σηματοδότηση, σηματοδότης), **τροφο-δοτώ** (τροφοδοσία, τροφοδότης).

Όλοι οι τύποι τού ρήματος σχηματίζονται από τρία θέματα: **διν-** (δίνω, δίνω, δίνωμαι, δινόμενοι), **δωσ-** (δώσω, έδωσα, έχω δώσει, δώσε/δώστε) και **δοθ-** (δοθώ, δόθηκα, έχω δοθεί, δόσου, δοσμένος)

Κατ' αρχάς θα πρέπει να επισημάνουμε ότι βάσει των επίσημων όρων αποδοχής λέξεων «Δεν είναι δεκτές οι λέξεις ή οι τύποι λέξεων που περιέχονται σε πλαίσια (επεξηγήσεις – σχόλια) και σε αγκύλες – εισαγωγικά, που αναφέρονται στην ετυμολογία των λέξεων ή σε παλαιότερη χρήση – γραφή τους» (φωτ. 2).

ΟΡΟΙ ΑΠΟΔΟΧΗΣ ΛΕΞΕΩΝ

Οι όροι αποδοχής λέξεων δημοσιεύονται όπως διαμορφώθηκαν από τον Όμιλο Σκραμπλ Καστοριάς (2006) και μεταγενέστερες αποφάσεις του Δ.Σ. της Π.Ε.Σ. (2012, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2020)

A. ΓΕΝΙΚΑ

Δεκτές είναι μόνον οι λέξεις της νέας ελληνικής γλώσσας που υπάρχουν στα ισχύοντα βοηθήματα τα οποία είναι τα εξής:

1. «Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής» Ιδρύματος Μ. Τριανταφυλλίδη.
2. «Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας» Γ. Μπαμπινιώτη, 1998, Β' Έκδοση, επανέκδοση 2005 (**μόνον οι τύποι με έντονα τυπογραφικά στοιχεία**).
3. «Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας» Γ. Μπαμπινιώτη, 2012, Δ' Έκδοση, όλα τα επιπλέον λήμματα (**μόνον οι τύποι με έντονα τυπογραφικά στοιχεία**).
4. «2γράμματες και 3γράμματες λέξεις Νέων Ελληνικών», Όμιλος Σκραμπλ Καστοριάς, 2006, και οι παράγωγοι τύποι από την κλίση τους

Δεν είναι δεκτές οι λέξεις ή οι τύποι λέξεων που περιέχονται σε πλαίσια (επεξηγήσεις - σχόλια) και σε αγκύλες - εισαγωγικά, που αναφέρονται στην ετυμολογία των λέξεων ή σε παλαιότερη χρήση - γραφή τους.

Σημ. Για να γίνει αποδεκτή λέξη, θα πρέπει να υποστηρίζεται τουλάχιστον από ένα από τα παραπάνω βοηθήματα. Άλλως, δεν είναι αποδεκτή.

Βοηθήματα τα οποία ισχύουν και χρησιμοποιούνται για την συζήτηση ενστάσεων και υπάρχουν σε όλα τα επίσημα παιχνίδια είναι τα εξής:

- α. Για θέματα γραμματικής της δημοτικής η «Νεοελληνική Γραμματική της Δημοτικής», Ιδρύματος Μ. Τριανταφυλλίδη (2002)
- β. Για θέματα γραμματικής της δημοτικής η «Νεοελληνική Γραμματική της Δημοτικής», Ιδρύματος Μ. Τριανταφυλλίδη (1996)
- γ. Η σχολική «Γραμματική της Αρχαίας Ελληνικής» του Μιχ. Οικονόμου (αποκλειστικά για αρχαιοκλίτα λήμματα και μόνον εάν για την κλίση τέτοιων λημμάτων δεν βοηθά η νεοελληνική γραμματική).

Όλες οι γραμματικές αναφορές των κανονισμών υπερισχύουν έναντι της οποιασδήποτε αναφερόμενης ως αποδεκτής γραμματικής σε περίπτωση αντίθεσης μεταξύ τους.

Ωστόσο, στο εν λόγω πλαίσιο και στην τελευταία κάτω κάτω σειρά, ο λεξικογράφος διατείνεται ότι το β' ενικό πρόσωπο της προστακτικής αορίστου της μεσοπαθητικής φωνής είναι «δόσου». Ο ισχυρισμός του αυτός είναι πιθανόν να παρασύρει και να παραπλανήσει τον αναγνώστη, οδηγώντας τον στο συμπέρασμα ότι θα πρέπει να θεωρούνται αποδεκτοί στη γλώσσα μας οι κλιτικοί τύποι δόσου, προδόσου, εκδόσου, διαδόσου, επιδόσου, παραδόσου, αποδόσου, καταδόσου, μεταδόσου κλπ.

Τα μέλη του Τμήματος Λεξικού φρονούν ότι η υποκειμενική αυτή άποψη του λεξικογράφου είναι εσφαλμένη, καθώς το ένσιγμο θέμα του β' ενικού προσώπου της προστακτικής αορίστου της παθητικής φωνής (όχι όμως και το άσιγμο του β' πληθυντικού, ούτε και το ένσιγμο της μετοχής παθητικού παρακειμένου) προέρχεται (σχηματίζεται) από το ένσιγμο θέμα του αορίστου της ενεργητικής φωνής. Π.χ. στρώνω έστρωσα στρώσω στρώσε στρώσου, χώνω έχωσα χώσω χώσε χώσου, σβήνω έσβησα σβήσω σβήσε σβήσου, ξύνω έξυσα ξύσω ξύσε ξύσου κ.ο.κ. Φρονούν επίσης πως το γεγονός του ότι το θέμα της οριστικής και της υποτακτικής του παθητικού αορίστου του συγκεκριμένου ρήματος (δίνομαι) σχηματίζεται ανώμαλα (δόθηκα δοθώ), δεν συνεπάγεται και την καταστρατήγηση του κανόνα σχηματισμού του β' ενικού της προστακτικής του παθητικού αορίστου από το με ένσιγμο χαρακτήρα θέμα του ενεργητικού αορίστου. Το οποίο θέμα του ενεργητικού αορίστου είναι δωσ- (με ωμέγα).

Συμφωνείτε με το Τμήμα Λεξικού;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: Ναι

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 98

Στο λημματολόγιο του ΛΚΝ (Τρ.) συμπεριλαμβάνονται τα διγενή ουσιαστικά (αρσενικό και θηλυκό) καμπουρομύτης -α, κουτσομύτης -α, πλακουτσομύτης -α, πλατσομύτης -α, φαρμακομύτης -α, ψηλομύτης -α, καθώς και τα τριγενή επίθετα γερακομύτης -α -ικο, σουβλομύτης -α -ικο, στραβομύτης -α -ικο. Παρατηρούμε λοιπόν ότι το ουδέτερο δεν τεκμαίρεται σε όλα, αλλά το θηλυκό γένος υφίσταται και στα 9. Αυτά τα 9 μπορείτε να τα δείτε όλα μαζί στη φωτ. 1.

γερακομύτης -α -ικο [jerakomítis] E9 : που έχει μύτη γαμψή όπως το γεράκι.

καμπουρομύτης ο [kamburomítis] O11 θηλ. καμπουρομύτα [kamburo míta] O25α : (οικ.) που έχει

κουτσομύτης ο [kutsomítis] O11 θηλ. κουτσομύτα [kutsomíta] O25α : οικ.) που η μύτη του είναι κομμένη

πλακουτσομύτης ο [plakutsomítis] O11 θηλ. πλακουτσομύτα [plakutso míta] O25 : (οικ.) αυτός που έχει

πλατσομύτης ο [platsomítis] O11 θηλ. πλατσομύτα [platsomíta] O25 : (οικ.) αυτός που έχει μύτη

σουβλομύτης -α -ικο [suvlomítis] E9 : ως χαρακτηρισμός, συνήθ. περιγε λαστικός, προσώπου που έχει

στραβομύτης -α -ικο [stravomítis] E9 : (οικ.) για κπ. που έχει στραβή μύτη.

φαρμακομύτης ο [farmakomítis] O11 θηλ. φαρμακομύτα [farmakomíta] O25 : (προφ., οικ.) αυτός που είναι

ψηλομύτης ο [psilomítis] O11 θηλ. ψηλομύτα [psilomíta] O25α : ως ειρωνικός χαρακτηρισμός προσώπου του

Εκτός όμως των 9 ανωτέρω, μέσα στο ερμήνευμα άλλων λημμάτων (αετο-, γουρουνο-, κοντο-, κοφο-, μακρο- και μικρο-) βρίσκονται ως ενδολήμματα και ακόμη 6, τουτέστιν τα αετομύτης, γουρουνομύτης, κοντομύτης, κοφομύτης, μακρομύτης (ή/και μακρυμύτης) και μικρομύτης, τα οποία όμως – υποθέτουμε λόγω οικονομίας χώρου – δίδονται μόνον ως αρσενικά. Αυτά τα 6 μπορείτε να τα δείτε όλα μαζί στη φωτ. 2.

αετο- [aeto] & **αἴτο-** [aito] & **αετό-** [aetó], όταν κατά τη σύνθεση ο τόνος ανεβαίνει στο α' συνθετικό : το ουσ. αετός ως α' συνθετικό: 1. σε σύνθετα συνήθ. ουσιαστικά: αετόπετρα, -ράχη, αἵτονύχι· -κόσμητος· -πιάνομαι. 2. σε κτητικά σύνθετα επίθετα: -μάτης, αετόμορφος, -**μύτης**. 3. σε αντικειμενικά σύνθετα ονόματα: -φόρος.

γουρουνο- [ɣuruno] & **γουρουνό-** [ɣurunó], όταν κατά τη σύνθεση ο τόνος ανεβαίνει στο α' συνθετικό & **γουρουν-** [ɣurun], όταν το β' συνθετικό αρχίζει από φωνήεν : το ουσ. γουρούνι ως α' συνθετικό: 1. σε σύνθετα ουσιαστικά: α. προσδιοριστικά: -τόμαρο, γουρουνότριχα. β. αντικειμενικά: -βοσκός. 2. σε σύνθετα ουσιαστικά, ως μειωτικός χαρακτηρισμός άξεστου ανθρώπου ή άκομψου αντικειμένου: γουρουνάνθρωπος· -πάπουτσο. 3. σε σύνθετα επίθετα ως μειωτικός χαρακτηρισμός: -κέφαλος, -**μύτης**.

κοντο-¹ [kondo] & **κοντό-** [kondó], όταν κατά τη σύνθεση ο τόνος ανεβαίνει στο α' συνθετικό & **κοντ-** [kond] όταν το β' συνθετικό αρχίζει από φωνήεν : α' συνθετικό σε σύνθετες λέξεις. 1. προσδίδει στο β' συνθετικό το χαρακτηριστικό του μικρός σε μήκος: -γούνι, κοντόμαλλο, κοντόσπαθο· -μάνικος. ANT μακρο-. 2. (σε σύνθετα επίθετα) α. δηλώνει ότι το προσδιοριζόμενο έχει κοντό, όχι σε σωστές όσον αφορά το μήκος αναλογίες, το μέρος του σώματος που εκφράζει το β' συνθετικό. ANT μακρο-: -λαίμης, κοντόκορμος, -**μύτης**, κοντόσωμος, -πόδαρος. β. σε παρατακτικά σύνθετα: κοντόπαχος, -στρούμπουλος, κοντόφαρδος,

κοψο- [kopso] : α' συνθετικό: 1. σε σύνθετα ονόματα χαρακτηρίζει ένα πρόσωπο ή ένα ζώο από το γεγονός ότι είναι κομμένο το μέρος του σώματός του που υπάρχει ως β' συνθετικό: -**μύτης**, -νούρης, -χέρης. 2. σε

μακρο- [makro] & **μακρό-** [makró], όταν κατά τη σύνθεση ο τόνος ανεβαίνει στο α' συνθετικό & **μακρ-** [makr], κυρίως σε παλαιότερη σύνθεση, όταν το β' συνθετικό άρχιζε από φωνήεν & **μακρυ-** [makri] ή **μακρύ-** [makrí] κυρίως στη σημ. 2 : α' συνθετικό σε σύνθετες λέξεις. 1. προσδίδει σε αυτό που δηλώνει το β' συνθετικό τον προσδιορισμό: α. της μεγάλης διάρκειας: μακραίωνος, -ήμερος, -χρόνιος· μακρόβιος. ANT βραχυ-. || -πρόθεσμος. ANT βραχυ-. β. του μεγάλου μήκους, μακρουν, ύψους κτλ. ανάλογα με τα συμφραζόμενα: μακρόστενος· μακρόφαρδος, -μάνικος και μακρυμάνικος· μακρύκαννος. ANT κοντο-¹. (λόγ.) -βόλα· (επιστ.) μακρόμισχα, -κέρατα. 2. για άνθρωπο που έχει μακρύ το μέρος του σώματος που εκφράζει το β' συνθετικό: -**μύτης**, -πρόσωπος· σε εναλλαγή με τον τύπο μακρυ-. ANT κοντο-: -λαίμης, -μάλλης και

μικρο-¹ [mikro] & **μικρό-** [mikró], όταν κατά τη σύνθεση ο τόνος ανεβαίνει στο α' συνθετικό & **μικρ-** [mikr], σε παλαιότερη σύνθεση, όταν το β' συνθετικό άρχιζε από φωνήεν : α' συνθετικό σε σύνθετες λέξεις. II. δηλώνει ότι αυτό που εκφράζει το β' συνθετικό: α. είναι μικρό σε διαστάσεις: -μούρης, -**μύτης**, -πρόσωπος·

Στο λημματολόγιο του ΛΝΕΓ (Μπ.) τεκμαίρεται το διγενές ουσιαστικό μακρομύτης – μακρομύτα (φωτ. 3).

μακρομύτης (ο) [μεσν.], **μακρόμύτα** (η) {χωρ. γεν. πληθ.} (καθημ.)
πρόσωπο που έχει μακριά μύτη.

Παρακαλούμε να απαντήσετε στα 2 παρακάτω ερωτήματα.

98 Α: Θεωρείτε ορθό να υφίστανται στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ και να είναι αποδεκτοί σ' αυτό όλοι οι κλιπκοί τύποι των θηλυκών ουσιαστικών αετομύτα, γουρουνομύτα, κοντομύτα, κοψομύτα, μακρυμύτα και μικρομύτα;

98 Β: Θεωρείτε ορθό να υφίστανται στο ελληνικό αγωνιστικό σκραμπλ και να είναι αποδεκτοί σ' αυτό όλοι οι κλιπικοί τύποι του αρσενικού ουσιαστικού μακρυμύτης;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: 98 Α: ναι – 98 Β: ναι

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 99

Σας παρακαλούμε να απαντήσετε στα 5 (πέντε) παρακάτω υποερωτήματα.

99 Α. Στο ΛΝΕΓ (Μπ.) λημματογραφείται το ουδέτερο ουσιαστικό σέσελι (το), του σεσέλεως, χωρ. γεν. πληθ. (φωτ. 1).

σέσελι (το) {σεσέλέως [χωρ. γεν. πληθ.} αυτοφυές ποώδες φυτό.
[ΕΤΥΜ. αρχ.. αγν. ετύμου, δάνειο (πβ. κ. *πέπερι*, *σίναπι*). πιθ. αιγυπτ. αρχής (όπως συμβαίνει και με το ίδιο το φυτό)].

Η ονομαστική πληθυντικού είναι τα σέσελια ή τα σεσέλεα;

99 Β. Στο ΛΚΝ (Τρ.), στο ερμήνευμα του λ. ξενο- λημματογραφείται και το λ. (ζωολ.) ~φόρος (φωτ. 2).

ξενο- [kseno] & ξενό- [ksenó], όταν κατά τη σύνθεση ο τόνος ανεβαίνει στο α' συνθετικό : α' συνθετικό σε σύνθετες λέξεις. **Ι.** δηλώνει ότι αυτό που εκφράζει το β' συνθετικό: **1.** αναφέρεται στους ξένους, αφορά τους ξένους σε αντιδιαστολή με τους Έλληνες· (πρβ. *ελληνο-2*): *ξενόγλωσσος*, *-κίνητος*, *-λατρία*, *-μανής*, *-φοβία*. **2.** αναφέρεται, αφορά, προορίζεται για ξένους, για αγνώστους: *-δοχείο*, *-δόχος*. || με β' συνθετικό ρήμα: *-δουλεύω*, *-κοιμάμαι*, *-πλένω*. **ΙΙ.** σε επιστημονικούς όρους: (βοτ.) *-γαμία*, γονιμοποίηση με γύρη από άλλο φυτό. (βιολ.) *-γένεση*, *-μόσχευση* (ιατρ.) *-διαγνωστική* (ζωολ.) *-φόρος*.

[Ι: αρχ. & λόγ. < αρχ. *ξενο-* θ. του επιθ. *ξένος(ς)* ως α' συνθ.: αρχ. *ξενο-δόκος* 'που φιλοξενεί', ελνστ. *ξενο-δόχος*, μsn. *ξενο-γυρισμένος*, *ξενο-γαμώ* (*ξενο-φοβία* δεσ λ.)· ΙΙ: λόγ. < διεθ. *xeno-* < αρχ. *ξενο-*: *ξενο-γαμία* < διεθ. *xenogamy*]

Στο Τμήμα Λεξικού θεωρούμε ότι δεν είναι σαφές το αν η λέξη ξενοφόρος είναι αρσενικό ουσιαστικό ή τριγενές επίθετο. Θεωρείτε ορθούς και αποδεκτούς τους κλιπικούς τύπους ξενοφόρα, ξενοφόρας, ξενοφόρες;

99 Γ. Στο ΛΝΕΓ (Μπ.) λημματογραφείται το θηλυκό ουσιαστικό θάλαπα (η), όπου απουσιάζει η δήλωση απουσίας πτώσεων (φωτ. 3).

θάλαττα (η) (αρχαιοπρ.) η θάλασσα· ΦΡ. **θάλαττα! θάλαττα!** (Ξενοφ. *Κύρου Ανάβασις* 4.7.24) ως επιφώνημα όταν αντικρίζει κανείς τη θάλασσα μετά από μεγάλο ταξίδι ή όταν παρουσιάζεται κάποιο αίσιο σημάδι για το τέρμα μιας υπόθεσης μετά από μακρές και κοπιαστικές προσπάθειες.
[ΕΤΥΜ. αρχ. αττ. τ. τού *θάλασσα* (βλ.λ.)].

Θεωρείτε ορθές και αποδεκτές τις υπόλοιπες πτώσεις, θάλαπας, θάλαπες, θαλαπών;

99 Δ. Στο ΛΝΕΓ (Μπ.), στο ερμηνευμα του λ. καλός -ή -ό υπάρχει με έντονους χαρακτήρες (μπολντ) η φράση «καλός καγαθός» (φωτ. 4).

και φορούσε τη μπλούζα απ' την ανάποδη· ΦΡ. (α) **απ' την καλή κι απ' την ανάποδη** βλ. λ. ανάποδη (β) **μια και καλή** βλ. λ. ένας (γ) **πιάνω την καλή** βλ. λ. πιάνω (δ) **(τα λέω σε κάποιον) απ' την καλή** μιλώ σε κάποιον ευθέως. καθαρά. χωρίς φόβο (για πράγματα που είναι εναντίον του. εις βάρος του): του τα 'πα ~ κι ησύχασα! • ΦΡ. (α) **για (τα) καλά** βλ. λ. καλά (β) **καλός καγαθός** (καλός κάγαθός) ωραίος και ενάρετος. • ΣΧΟΛΙΟ λ. ξε. δεξιός. όμορφος. παρώνυμο.

ΙΕΤΥΜ. αρχ. < καλ-ός. αβεβ. ετύμου, πιθ. συνδ. με σανσκρ. kaly-āna «με ωραία μπράτσα». Ομόρρ. κάλλος, κάλλιστος, καλλιστεία, καλλυντικός, καλλι- (α' συνθ.) κ.ά. Για την παρουσία του διπλού -λλ- στα ομόρρ., βλ. λ. καλλι-. Το επίθ. καλός δήλωνε αρχικώς τον όμορφο, τον ευειδή. στοιχεία που περιλαμβάνονταν στον αρχαίο ιδανικό τύπο προσωπικότητας (καλός κάγαθός), ενώ το ουδ. καλόν απέκτησε ηθι-

Θεωρείτε ορθούς και αποδεκτούς τους υπόλοιπους κλιτικούς τύπους που προκύπτουν από την κλίση του επιθέτου καγαθός σε όλα τα γένη και σε όλες τις πτώσεις;

99 Ε. Στο ΛΝΕΓ (Μπ.) λημματογραφούνται δίπλα – δίπλα τα ουσιαστικά ξοδευτής (ο), ξοδεύτρα (η) {χωρ. γεν. πληθ.} (φωτ. 5).

ξοδευτής (ο), ξοδεύτρα (η) {χωρ. γεν. πληθ.} (λαϊκ.) **1.** πρόσωπο που κάνει πολλά έξοδα. που χαλάει πολλά λεφτά ΣΥΝ. σπάταλος **2.** (γενικά) πρόσωπο που καταναλώνει ΣΥΝ. καταναλωτής.

Συμφωνείτε ότι η επισήμανση «χωρ. γεν. πληθ.» αφορά μόνο το θηλυκό; Θεωρείτε ορθό και αποδεκτό τον κλιτικό τύπο ξοδευτών;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: 99 Α: σεσέλεα – 99 Β: όχι – 99 Γ: όχι – 99 Δ: όχι – 99 Ε: ναι

ΕΡΩΤΗΜΑ Νο 100

Σύμφωνα με τους επίσημους όρους αποδοχής λέξεων, επιπλέον των αποδεκτών λεξικών, ορίζονται ως αποδεκτά και κάποια βοηθήματα Γραμματικής (φωτ. 1).

Βοηθήματα τα οποία ισχύουν και χρησιμοποιούνται για την συζήτηση ενστάσεων και υπάρχουν σε όλα τα επίσημα παιχνίδια είναι τα εξής:

α. Για θέματα γραμματικής της δημοτικής η «Νεοελληνική Γραμματική της Δημοτικής», Ιδρύματος Μ. Τριανταφυλλίδη (2002)

β. Για θέματα γραμματικής της δημοτικής η «Νεοελληνική Γραμματική της Δημοτικής», Ιδρύματος Μ. Τριανταφυλλίδη (1996)

γ. Η σχολική «Γραμματική της Αρχαίας Ελληνικής» του Μιχ. Οικονόμου (αποκλειστικά για αρχαιοκλίτα λήμματα και μόνον εάν για την κλίση τέτοιων λημμάτων δεν βοηθά η νεοελληνική γραμματική).

Υπενθυμίζεται επίσης, ότι κατόπιν πανελλαδικής ψηφοφορίας στις Γενικές Συνελεύσεις των Ομίλων, στα αποδεκτά βοηθήματα θα συμπεριλαμβάνεται από το Μάιο του 2021 και η «Σχολική Γραμματική» του Γ. Μπαμπινιώτη (πρακτικά ΠΕΣ αρ. 38/11-3-2020 και αρ. 40/17-3-2020).

Τα μέλη του Τμήματος Λεξικού (το οποίο επιμελείται τη δημιουργία ψηφιακής βάσης όλων των αποδεκτών κλιπικών τύπων του ελληνικού αγωνιστικού σκραμπλ), προσπαθώντας να ερμηνεύσουν τη σκοπιμότητα των εδαφίων αυτών (και κατά συνέπεια τον όχι και πολύ σαφή ρόλο των βοηθημάτων της Γραμματικής), φρονούν ότι οι αποδεκτές μας Γραμματικές πρέπει να χρησιμοποιούνται για την τεκμηρίωση κλιπικών τύπων των λημμάτων που περιλαμβάνονται ήδη στο λημματολόγιο των αποδεκτών μας λεξικών, αφού – ως γνωστόν – στα λεξικά δεν καταγράφονται όλοι οι κλιπικοί τύποι των λημματογραφημένων λημμάτων τους. Αντιθέτως, οποιαδήποτε άλλα επιπλέον λήμματα υπάρχουν μέσα σ' αυτές τις Γραμματικές και εφόσον δεν λημματογραφούνται καθόλου στα αποδεκτά μας λεξικά (και ανεξάρτητα από το αν τα επιπλέον αυτά λήμματα συνοδεύονται ή όχι και από γραμματικές παρατηρήσεις ή από κλιπικά υποδείγματα), τα μέλη του ΤΛ φρονούν ότι αυτά ίσως δεν τεκμαίρονται ως αποδεκτά και για τον λόγο αυτόν, προκειμένου να αποφύγουν αυθαιρεσίες, μέχρι στιγμής δεν τα έχουν καταχωρίσει και στην ως άνω ψηφιακή βάση αποδεκτών λέξεων 2 – 15 γραμμάτων. Ας τα δούμε αναλυτικά, ομαδοποιημένα στις κάτωθι τρεις παραγράφους 100 Α, 100 Β, 100 Γ.

100 Α. Στη (μεγάλη) Νεοελληνική Γραμματική της Δημοτικής του Μανόλη Τριανταφυλλίδη (1996) εντοπίσαμε τα λήμματα ακονώ, περεχύνω, περεχώ, πλημμυρώ, αρπώ, βυζάνω, ζεύγω, κοιμώ, κολνώ, κρεμνώ, σκύπτω, γγίζω, εξοδεύω, κουντώ, ποθαίνω, ρουχαλίζω, σκαρβελώνω, σουράω, στερφεύω, ακροκαρτερώ, ακροκοκκινίζω, αχαμνοπερνώ, αχαμνοπιάνω, καψοπερνώ, καψοτρώνω, λιανοπίνω, λιγοτρώνω, χαμοκάνω, χαμοπίνω, φιλοχιονισμένος, κουτσομάγαζο, χαμόγερος, κονταυγή, χαμοκαλούλα, βουλώ, μεγαλύνω, ξεθέλνω, συνταυλώ, αποβγάζω, συνεβγάζω, συναποβγάζω, αποστρώνω, απόψηλος, απόπασχα, γλακώ, μπαλοτέ, χρυσόφα, ξόφα, τρωξαλλίδα, πινόμι, μουδιάστρα, παράβαλμα, σκαντζουρώνω, παραγκώμι, βότρουδα, κηρύχνω, καφόμπρικο, ψαλτόπαιδο, βυσσινοκόκκινος, δοντογιατρός, κρυφολέω, λυγγιάζω, κλαψομάρτης, αλλαξομήνι, αλλαξοφλάμπουρος, κοψοπόδης, χαλασοχώρηδες, γλειφοκουτάλας, σκιζαύτης, λουσοχτενίζω, λυσοδένω, απανωγόμι, πανωτοίχι, κατωλίθι, πισωπατώ, σβηώ, ξεράβω, ξενοράβω, γκουρλίζω, μισουρίζω,

μουγκαλιέμαι, πιπινίζω, τσιβίζω, ψουνίζω, γκουγκουχτούρα, φιλονάδα, τσικνίδα κ.ά. Επίσης, στη μικρή Νεοελληνική Γραμματική του Μανόλη Τριανταφυλλίδη (2002) εντοπίσαμε τα λήμματα ξεϋφαίνω, ξεράβω, ξενοράβω, χρεωστώ. Όλα αυτά τα λήμματα μπορείτε να τα δείτε στις φωτ. 2, φωτ. 3, φωτ. 4, φωτ. 5.

δύο συζυγίες : ἀκονίζω – ἀκονῶ, ἀνθίζω – ἀνθῶ, ἀρρωσταίνω – ἀρρω-
σιῶ, λνγίζω – λνγῶ, ξεφτίζω – ξεφτιῶ, ξεφωνίζω – ξεφωνῶ, ξεχειλίζω –
ξεχειλῶ, περεχύνω – περεχῶ, πλημμυρίζω – πλημμυρῶ, σφαλίζω –

ἀλείβω (ἀλείφω), βάζω (βάνω), βγάζω (βγάνω), βυζαίνω (βυζάνω),
ζεύω (ζεύγω), ξεχνῶ (ξεχάνω), πασαλείβω (πασαλείφω), ρίχνω (ρίχτω),
σιάχνω (σιάζω), σκάβω (σκάφτω), σκύβω (σκύφτω), σκοιντάβω (σκοιντά-
φτω), ψήνω (ψένω)· κολλῶ (κολνῶ), κρεμῶ (κρεμνῶ), σφαλῶ (σφαλνῶ),
χαλῶ (χαλνῶ).

Ἐδῶ ἀνήκουν καὶ πολλὰ ῥήματα τῆς πρώτης συζυγίας πὺν σχη-
ματίζονται καὶ κατὰ τὴ δεύτερη : ἀπολύω (ἀπολνῶ), ἀρπάζω (ἀρπῶ),
κοιτάζω (κοιτῶ), κοιμίζω (κοιμῶ), κοπανίζω (κοπανῶ), σκορπίζω

δείγματα, ὅπου ὁ ἕνας ἀπὸ τοὺς δύο τύπους γεννήθηκε ἀπὸ ἀφαίρεση,
λ.χ. ἐξοδεύω – ξοδεύω (172)· ἀπὸ πρόταξη, λ.χ. βδέλλα – ἄβδέλλα (174)·

λέξεις : δεντρὶ (δέντρο), καθάριος (καθαρός), στερφεύω (στερεύω).

(ἀγγίζω, ξαναγγίζω (¹) ἀλλὰ προσ-εγγίζω

πλημμυρῶ κτλ. βλ. Τρίτο μέρος, Ῥήματα (Τὰ θέματα, 926).

θος (ὄρεος - ὀλόρεος), πεθαίνω (ποθαίνω), πειτυχαίνω (ἐπιτυχαίνω), πληρώνω (πλε-
ρώνω), ροχαλίζω (ρουχαλίζω), ρώγα (ράγα), σκαρφαλώνω (σκαρβελώνω), σκουλα-
ρίκι (σκολαρίκι), σκουντιῶ (κουντιῶ - κουντιρίζω), στραμπουλίζω (στραγγουλίζω),
στρίγλα - στριγλίζω (στρίγκλα - στριγκλίζω), σφήκα (σφήγκα), σφυρίζω (σουράω),

τικά στην ίδια σημασία και οι ακόλουθες λέξεις: ἄκρη : ἀκροκαρτερώ, ἀκροκοκκινίζω, ἀκροστέκομαι — ἀχαμνά : ἀχαμνοπερνῶ, ἀχαμνοπιάνω — ἀχνά : ἀχνογελοῦσε εὐχαριστημένος (Χατζόπουλος) — καψο- : καψοπερνῶ, καψοτρῶω — κοντά : κοντοζυγῶνω, κοντοστέκομαι — λιανά : λιανοπίνω — λίγο : λιγοτρῶω — ψιλά : ἦταν ψιλοχιονισμένα τὰ μαλλιά του (Μελᾶς). Ὅμοια συνηθίζονται καὶ τὰ : χαμοκάνει κρύο, χαμοπίνει, χαμοτρῶω - χαμόφαγα. Μερικὲς ἀπὸ τὶς λέξεις αὐτὲς συνθέτονται στὰ ἰδιώματα καὶ μὲ ὀνόματα : κονταυγή, κοντόβραδο, κοντοδειλινό, κουτσομάγαζο, χαμόγερος, χαμόκαλος, χαμοκαλούλα.

— ἀρχίζω (ἀρχινίζω, ἀρχινῶ), βουλιάζω (βουλῶ).

γυρεύω - γυρίζω

μεγαλώνω - μεγαλύνω

κανάτια — γρίλιες κτλ. ἔτσι καὶ λέξεις καθὼς : στάμνα - κανάτα, συδανλίζω ἢ συνταυλῶ (τὴ φωτιά, προσθέτοντας δανυλιὰ καὶ ξύλα γιὰ προσανάμματα) — ξεθέλνω (ἀνασκαλίζω τὴ φωτιά γιὰ νὰ ψήσω κάτι) κτλ.

ξανθος. Τὴν ἐκφραστικότητα βοηθεῖ ἡ σύνθεση τῶν ρημάτων μὲ προθέσεις, νέες ἢ ἀρχαῖες : βγάζω, ἀποβγάζω, ξεβγάζω, συνεβγάζω, συναποβγάζω· ἀποστρώνω, ἀπομαθαίνω — ἀποσώνω, ἀπολησμονῶ, ἀποζητῶ, ἀπόψηλος — ἀπολειφάδι, ἀπόπλυμα — ἀποβδόμαδα, ἀπόπασχα.

κουτάλι (χουλιάρι), μέτωπο (κούτελο), μουδιάστρα (ισούχτρα, ἀρχ. νάρκη), παρατσούκλι (παράβαλμα, παραγκώμι, παρانونί, πινόμι), ποδιά (μπροστέλα), σιτεύω, σιτεύομαι γιὰ τὸ κρέας ποὺ τρυφεραίνει (δαμάζω), σκαρφαλώνω (σκαντζουρώνω - σκαλώνω), οκόρος (βότρυδα), τριζόνι (τρωξαλλίδα), τσαλαπετεινὸς (ἀγριοπετεινός, ἀγριοκόκορας), τσιπούρα (χρυσόφα, ξόφα), φασκομηλιά (ἀλισφακιά, ἀσφάκα), φάκα (καπάντζα), φλιτζάνι (κουπάκι), χτυπῶ (βαρῶ).

γλακῶ τρέχω, μπαλοτέ τουφεκιά, ποὺ λένε στὴν Κρήτη (').

κνω λέγεται καὶ (ἐ)κήρυξα - κηρύχνω (ἀντὶ κηρύσσω) (').

χοντας - ἀρχοντοχωριάτης· -ης : Βασίλης - βασιλόπιτα, ψάλτης - ψαλτόπαιδο· -ές : καφές - καφόμπριχο (245 ὑποσημ.)· -α : βέρα - βεργολυγερή, μέρα - μερόνυχτο, χαρὰ - χαροκόπος· -η : ράχη - ραχοκόκαλο, ψυχή - Ψυχοσάββατο, ἀστραπή - ἀστραπόβροντο· -οῦ : ἄλεπὸν - ἄλεπότρυπα (244)· -ι : δόντι - δοντογιατρός, ψωμί - ψωμοτύρι· -μα : ἄλειμμα - ἄλειμμαιοκέρι· -ας : κρέας - κρεατόπιτα· -ύς : φαρδὺς - φαρδομάνικο, μακρὺς - μακρολαίμης· -ής - βυσσινής - βυσσινοκόκκινος, σταχτής - σταχτογάλαζος· -ης : ζηλιάρης - ζηλιαρόγατο, τεμπέλης - τεμπελόσκυλο — ἀνοίγω - ἀνοιγοκλείνω, χάνω (ἐχασα) - χασομέρης — καλὰ - καλοπερνῶ, κρυφὰ - κρυφολέω.

ἔλιγγος, κλαγγή, λαρύγγι, λυγγιάζω, μαγγανεία (φίλτρο), μαγγάνιο,

χάνω—ἔχασα : χασομέρης, καίω—ἔκαψα : καψομάνα, κλαίω—ἔκλαψα : κλαψομάρτης, κλαψομούρης· ἀλλάζω—ἄλλαξα : ἀλλαξοκαιριά, ἀλλαξομηνιά, ἀλλαξομήνι, ἀλλαξοπιστιῶ, ἀλλαξοφλάμπουρος (ὁ δῖγνωμος), ἀράζω—ἀραξοβόλι, κόβω : κοψομεσιάζομαι, κοψοπόδης, λείπω : λειψανάβατος (ψωμί), λειψόπιτα, λειψυδρία — μπερδεύω : μπερδεψοδουλειά, χαλασοχώρηδες—φεύγω (ἔφυγα) : φυγόδικος, φυγομαχία, φυγόπονος, φυγόστρατος.

γλειφοπίνακο, γλειφοκουτάλας (παράσιτος), μελλοθάνατος, μελλόνυμφος, μισάνθρωπος, σκιζαύτης κτλ.

Τὰ παραταχτικά ρήματα σχηματίζονται συνήθως ἀπὸ τὸ ἐνεστωτικό θέμα : ἀνοιγοκλείνω, κλωθογουρίζω, μπαινοβγαίνω, στριφογουρίζω κτλ. Ἄλλὰ καὶ ἀναποκοκκινίζω, λουσοχτενίζω, λυσσodένω.

ἀπανωγόμι, ἀπανωκαλύμανκο, πανωπροίκι, πανωτοίχι, πανωφόρι, κατωλίθι (τῆς μυλόπετρας), κατωμερίτης, (ἐ)ξωκλήσι, ξώπετσα, πισωπατιῶ, σῶγαμπρος· χαμόκλαδο, χαμομήλι, χαμογελῶ, χαμοσέρομαι.

α) Μὲ η, καλήώρα, σβηῶ·

β) Οἱ ρηματικοὶ τύποι οἱ σύνθετοι μὲ τὸ ἐπίρρημα ξανά ἢ τὸ ἀχώριστο ξε- : ξαναρίχνω — ξανάριξα· ξεριζώνω — ξεριζωμένος, ξεράβω — ξέραψα.

γ) Οἱ ἀῤῥημένοι ρηματικοὶ τύποι τῶν περασμένων χρόνων (871 ὁποσημ.) ἔραψε — (ἐ)ράφτηκε, (ἐ)ροκάνισα, (ἐ)ρητόρεψα, (ἐ)ρήγωσα, (ἐ)ρύθμισα, (ἐ)ρεζίλεύτεκε.

δ) Τὰ νεώτερα σύνθετα : ἀγριοροδιά, ἀναρωτιέμαι, ἀρχιραβίνος, ἀσπρόρουχα, βαθύριζος, γαλλορωσικός, κατάραχα, γλυκόριζα, ἑλληνορουμανικός, ἑλληνορωμαϊκός, ἐμποροράφτης, καλορίζικος, μισοραγισμένος, μισορημαγμένος, μονορούφι, ξενοράβω, προραφαηλικός, σιγορουφῶ, συγχρωτῶ, ψευτορομαντικός κτλ.

τις φωνές τῶν ζώων : βελάζω, γαβγίζω γάβγισμα, γκαρίζω, γκουρλίζω (γιά τὸ γουρούνι), γρούζω (τὸ γουρούνι, τὸ σκυλί, ὅταν λ.χ. ἀγριεύη πού πᾶνε νὰ τοῦ πάρουν τὸ φαγί), κακαρίζω, μιαουρίζω, νιαουρίζω, μουγκαλιέμαι, μουγκρίζω, πιπινίζω (τὸ παπάκι), τσιβίζω.

γκουγκουχιούρα (καὶ δεκοχιούρα, ἓνα εἶδος ἄγριο περιστέρι), ζου-

τρικλίζω (τρεκλίζω), τσουνίδα (τσικνίδα), ύφαίνω (φαίνω), φιλενάδα (φιλινάδα, φιλονάδα), φλούδα (φλοίδα), φτιάνω (φκιάνω), ψωνίζω (ψουνίζω) (¹).

ομόνοια — ευνοϊκός, βοϊδάκι, νιοθετώ — μυϊκός,

αύριο — πραϋντικός, πλευρό — ξεϋφαίνω.

Δε σημειώνουμε τα διαλυτικά:

37. Λέμε ή γράφουμε:

Δύο, αλλά και δυο.

Δε χρεωστώ, αλλά και δε χρεωστώ.

Ύστερα από το μάθημα, αλλά και ύστερ' απ' το μάθημα.

β) Οι ρηματικοί τύποι που είναι σύνθετοι με το επίρρημα ξανά ή το αχώριστο ξε-:

ξαναρίχνω, ξεριζώνω, ξεράβω.

γ) Οι αυξημένοι ρηματικοί τύποι των παρελθοντικών χρόνων:

έραψε, έριξε, ερύθμισε, ερήγωσα κτλ.

δ) Τα νεότερα σύνθετα:

αγριοροδιά, αναρωτιέμαι, ασπρόρουχα, βαθύριζος, κατάραχα, γλυκόριζα, ελληνορουμανικός, ελληνορωμαϊκός, καλορίζικος, ξενοράβω, συχνορωτώ κτλ.

ε) Οι ξένες λέξεις: κάρο, καρούλι, περούκα, ταράτσα κτλ.

Το ΤΛ αυτά τα λήμματα δεν τα έχει καταχωρίσει στην ψηφιακή βάση, λόγω του ότι δεν ληματογραφούνται στα αποδεκτά μας λεξικά. Συμφωνείτε με την πρακτική αυτή του Τμήματος Λεξικού;

100 Β. Στη (μεγάλη) Νεοελληνική Γραμματική της Δημοτικής του Μανόλη Τριανταφυλλίδη (1996) εντοπίσαμε τους κλιτικούς τύπους αγαπών, βράσες, βρασών, δέσες, δεσών, κόψες, κοψών, λάμπες, λαμψών, πλάσες, πλασών, πλύσες, πλυσών, στρώσες, στρωσών, φυγές, φυγών, βαρεί, βαρείτε, κελαηδεί, κελαϊδεί, κουβαλεί, κουνεί, κουνείς, κουνείτε, λαχταρεί, πουλεί, πουλείς, πουλείτε, συγχωρά, συγχωράς, ανιψίδα, κοτσύφοι, αντρός, νυχτός, ταξιού, ταξιά, ταξιών, όσω, τόσω, άλλω, μερώ, δυονών, θανά, είνоро (όνειρο), γκρεμνά, καίε, βροχάδες, γιορτάδες, διχοτόμες, λεωφόρες, θαλαμηγές, κιβωτές, νωρίπατα, σβέλτας, ταγγιά, ταγγιάς, ταγκιά, ταγκιάς, (ε)ρητόρεψα - ες, -ε, -αμε, -ατε, -αν(ε), πηγεμένος, χορεμένος, σβημένος, σβυμένος, δομένος κ.ά. Επίσης, στη μικρή Νεοελληνική Γραμματική του Μανόλη Τριανταφυλλίδη (2002) εντοπίσαμε τους κλιτικούς τύπους αιπάσθε, απατάσθε, εγγυάσθε, ερωτάσθε, ηπάσθε, θεάσθε, καυχάσθε, μηκάσθε, μυκάσθε, ορμάσθε, πλανάσθε, σιγάσθε, συλάσθε, συσπάσθε, πμάσθε, δεόμαστε, δεόσαστε, επόμαστε, επόσαστε, λυόμαστε, λυόσαστε,

φυόμαστε, φυόσαστε, ειπώ, ειπείς, ειπεί, ειπούμε, ειπείτε, ειπούν, ειπούνε, έκλαια, έκλαιες, έκλαιε, κλαίαμε, κλαίατε, έκλαιαν, υγράθηκα, υγράθηκες, υγράθηκε, υγραθήκαμε, υγραθήκατε, υγράθηκαν, υγραθώ, υγραθείς, υγραθεί, υγραθούμε, υγραθείτε, υγραθούν(ε), δέτε (ξαναδέτε), τάρταρος. Όλα αυτά τα λήμματα μπορείτε να τα δείτε στις φωτ. 6, φωτ. 7, φωτ. 8, φωτ. 9.

Κατὰ τὸ ψυχή κλίνονται : ἀδερφή, ἀλλαγή, ἀρχή, βοή, βοσκή, βροντή, βροχή, γραμμή, διακοπή, ἑκατοστή, ἐπιγραφή, ζωή, κραυγή, ὄρμη, παραμονή, πηγή, προκοπή, προσταγή, σαρακοστή, σιωπή, συλλογή, τιμή, τροφή, ὑπομονή, φυγή, φωνή, χαρὰ, Κυριακή, Παρασκευή κτλ.—Τὰ ἐθνικά : Καλαματιανή, Λαρισινή, Συριανή κτλ.—Οἱ τοπωνυμίες : Καισαριανή, Ἀμερική, Χιλὴ κτλ.—Τὰ βαφτιστικά : Ἀγγελική, Ἀγνή, Ἀνθή, Βασιλική, Φιφὴ κτλ.

Κατὰ τὸ νίκη κλίνονται : ἀγάπη, ἄκρη, ἀνάγκη, βλάβη, βράση, βρύση, γνώμη, δέση, δίκη, ἐξαδέρφη, ζέστη, θέρμη, κόρη, κόψη, λάμψη, λάσπη, λύπη, μέση, μύτη, νύμφη, νύφη, πήχη, πλάση, πλάτη, πλύση, πλώρη, ράχη, ρήχη, στάχτη, σιρώση, τέχνη, τόλμη, τύχη, φήμη, χάρη κτλ.—Τ' ἀφηρημένα σὲ -οσύνη : δικαιοσύνη, εὐγνωμοσύνη, καλοσύνη, πραγματογνωμοσύνη κτλ.—Οἱ τοπωνυμίες :

908. Πολλὰ ῥήματα τῆς δεύτερης συζυγίας κλίνονται στὴν ἐνεργητικὴ φωνὴ καὶ κατὰ τὴν πρώτη τάξη καὶ κατὰ τὴ δεύτερη :

μιλεῖς καὶ μιλάς	τραγουδεῖτε καὶ τραγουδᾶτε
πατεῖ καὶ πατᾶ	συζητεῖτε καὶ συζητᾶτε.

Ὅμοια σχηματίζονται : βαρῶ, βοηθῶ, ζητῶ, καρτερῶ, καταφρονῶ, κελαηδῶ, κληρονομῶ, κουβαλῶ, κουνῶ, κρατῶ, λαχταρῶ, παρηγορῶ, περπατῶ, πονῶ, πουλῶ, συγχωρῶ, τηλεφωνῶ, φορῶ κ. ἄ. (¹).

607. Παρατήρηση.—Μερικὰ ἀρσενικά ὀνόματα ζώων σὲ -ας, -ος σχηματίζουν συνήθως τὸν πληθυντικὸ ἀπὸ τὸ οὐδέτερο γένος σὲ -ια, -α, ἀλλὰ κάποτε καὶ ἀπὸ τὸ ἀρσενικό, σὲ -οι παροξύτονο : λέλεκας - λελέκια, κάβουρας - καβούρια, κότσυφας - κοτσύφια καὶ κοτσύφοι, σάλιαγκας - σαλιάγκια καὶ σαλιάγκοι, τζιτζίκας - τζιτζίκια καὶ τζιτζίκοι, φλώρος - φλώρια καὶ φλώροι. Τὰ συγγενικά ἀδερφός, ἀνιψιός, ἐξαδερφός, ἑγγονός, ὅταν εἶναι λόγος γιὰ ἀγόρια καὶ κορίτσια μαζί, σχηματίζουν καὶ δεύτερο πληθυντικὸ, σὲ -ια, -ιών : ἀδέρφια, ἀνίψια (καὶ ἀνιψίδια) κτλ.

Τὰ ὀνόματα ἄντρας, μήνας, Δίας σχηματίζουν τὴν ἐνικὴ γενικὴ καὶ σὲ -ός : τὸ εἶπε τοῦ ἀνδρός τῆς, στίς δέκα τοῦ μηνός.

1. Στὴ γενικὴ τοῦ ἐνικοῦ ἔχει καὶ δεύτερο, σπανιότερο τύπο σὲ -ός τὸ γυναικα - γυναικός, στὴν ποιητικὴ γλώσσα καὶ τὸ νύχτα - νυχτός.

δ μπουφές, τὸ τριμπουσόνι, ἡ πανσιόνα, τὸ παρτέρι - τὰ παρτέρια, τὸ ταξί - τοῦ ταξιοῦ - τὰ ταξιά. Συνήθως λέξεις ξένες ποὺ μπηκαν παλιότερα στὰ ἑλληνικά κλίνονται, ἐνῶ οἱ ὅμοιες νεώτερες δὲν κλίνονται: τὸ Μιλάνο - τοῦ Μιλάνου ἀλλὰ

797. Οἱ ποσοτικὲς ἀντωνυμίες πόσος, τόσος, ὅσος χάνουν συνήθως, ὅπως καὶ τὰ οὐσιαστικά (183), στὴ γενικὴ πληθυντικὴ τὸ τελικό τους ν ὅταν εἶναι ὁ λόγος γιὰ ἡλικία: διαν ἤμουν δεκαοχτῶ χρονῶ παλικάρι κι ἐκείνη ἄλλω τόσω (Ξενόπουλος).

Ἡ πληθυντικὴ γενικὴ λέγεται συνήθως μὲ τὸ ἀρχικὸ *η*, ἐκτὸς ὅταν γίνεται λόγος γιὰ ἡλικία, χρονικὸ διάστημα: διορία τριῶν ἡμερῶν, ἀρνὶ πέντε μερῶν.

Τὸ ἴδιο καὶ τὸ ἀριθμητικὸ *δύο*, ποὺ ἔχει ὥστόσο γιὰ τὴ γενικὴ καὶ τὸ σπανιότερο τύπο δυσονῶν.

2. Ἔτσι καὶ τὸ ποιητικόν: θενὰ—θανά.

3. Ἔτσι καὶ τὸ ποιητικόν: ὄνειρο — εἶνορο καὶ ἡ τοπωνυμία *Ἰθάκη* — *Θιάκι* (τό).

δ γκρεμνός οἱ γκρεμνοὶ—τὰ γκρεμνά

1. Στὴ λαϊκότερη καὶ στὴν ποιητικὴ γλῶσσα μερικὰ θηλυκὰ σὲ -*η* σχηματίζουν συχνὰ ὄλο τὸν πληθυντικὸ ἀνισοσύλλαβα: *ἀδερφή - ἀδερφάδες*. Ἔτσι τὰ ὀξύτονα: βροχή, γιορτή, καθημερινή, Κυριακή, Παρασκευὴ καὶ τὰ παροξύτονα: *ἐξαδέρφη, νύφη*.

Ὄνομ. ἡ ἐγκύκλιος οἱ ἐγκύκλιες καὶ οἱ ἐγκύκλιοι

Γεν. τῆς ἐγκυκλίου τῶν ἐγκυκλίων

Αἱτ. τὴν ἐγκύκλιο τὶς ἐγκύκλιες καὶ τὶς ἐγκυκλίους

Κλητ. (ἐγκύκλιο) (ἐγκύκλιοι)

Ὅμοια κλίνονται τὰ προπαροξύτονα: *ἄβυσσος, ἀτμάκατος, διάμετρος, περίμετρος* κτλ. — Οἱ τοπωνυμίες: *Ἄβυδος, Ἀγχίαλος, Αἴγυπτος, Ἐπίδαυρος, Κάρπαθος, Κάρυστος, Κίμωλος, Κόρινθος, Πελοπόννησος* κτλ. — Τὰ παροξύτονα: διχοτόμος, λεωφόρος. — Οἱ τοπωνυμίες *Δῆλος, Θάσος, Κάσος, Κύθνος, Κύπρος, Ρόδος, Σκύρος* κτλ. — Τὰ ὀξύτονα: θαλαμηγός, κιβωτός. — Οἱ τοπωνυμίες: *Αἰδηψός,*

καίω, καῖς, καίει, καῖμε, καῖτε, καῖνε. Προσταχτ.: καῖ(γ)ε, καῖτε

Ἐξαιρείται τὸ νωρίτερα (νωρίτατα).

Κατὰ τὸ ὥ ρ α ῖ ο ς σχηματίζονται ὅλα τὰ ἐπίθετα μὲ χαρακτήρα φωνῆεν τονισμένο: ἄθῳς, ἀρχαῖος, ἀστυς, γενναῖος, γυναικεῖος, κρύος, λεῖος, νέος, τελευταῖος κτλ.—Ὅμοια κλίνονται καὶ μερικά ἐπίθετα παροξύτονα μὲ χαρακτήρα σύμφωνο, καθὼς γκρίζος, πανοῦργος, παρθένος, σβέλτος (θηλυκὸ σβέλτα καὶ σβέλτη), σκοῦρος, στείρος, στέρφος, φίνος.

Ἐπίθετα σὲ -ός, -ιά, -ό -ύς, -ιά, -ύ -ής, -ιά, -ι

265

-κός, -γκός, -χός, -νός: γνωστικός, εὐγενικός, θηλυκός, κακός, κρητικός, μαλακός, νησιτικός, παστρικός, στριγκός, ταγκός, ρηγός, φτωχός, ἀλεξανδρινός, ζακνθινός. Ἔτσι καὶ τὸ φρέσκος.

γ) Οἱ ἀξημένοι ρηματικοὶ τύποι τῶν περασμένων χρόνων (871 ὑποσημ.) ἔραψε — (ἐ)ράφτηκε, (ἐ)ροκάνισα, (ἐ)ρητόρεψα, (ἐ)ρήγωσα, (ἐ)ρύθμισα, (ἐ)ρεζίλευτηκε.

καταντήση στή σημασία τοῦ ἀορίστου: πῆγες στήν Πόλη; — πῆγα ἢ ἔχω πάει — εἶμαι πηγεμένος.

Κατὰ τὸ κ ρ ὕ β ω κλίνονται: ἀλείβω, ἀνάβω, θλίβομαι, προκόβω, ράβω, σκάβω, σκύβω — λείπω — βάφω, γράφω, θρέφω — (καὶ μὲ τὴν παθητ. μετοχὴ σὲ -μένος μ' ἓνα μ): γειτονεύω, γιατρεύω, καβαλικεύω, κουρεύω, λιγοστεύω, μαγεύω, μαζεύω, μουσकेύω, ξεθαρρεύομαι, ὄνειρεύομαι, παραξενεύομαι, περισσεύω, σαλεύω, συγγενεύω, συντροφεύω, ταξιδεύω, φυτεύω, χορεύω, ψαρεύω κ.ἄ.

ξυ(σ)μένος, σβη(σ)μένος, χω(σ)μένος

δίνω

ἔδωσα (ἔδωκα 940), δῶσε

δόθηκα

δοσμένος-δομένος

Ακόμη πιο σπάνια είναι μερικά ρήματα σε -ώμαι που ακολουθούν αρχαϊκή κλίση:

Ενεστώτας: εγγνώμαι, εγγνώσμαι, εγγνώται, εγγνώμασθε, εγγνώσθε(-σθε), εγγνώνται.

Μετοχή	ΧΡΟΝΟΙ	Οριστική
	Παρατατικός	<u>δενόμουν</u> <u>δενόσουν</u> <u>δενόταν</u> <u>δενόμασθε</u> <u>δενόσασθε</u> <u>δένονταν</u>

7	λέ(γ)ω	είπα	<u>(ει)πώ</u>	πες πειτε, πέστε	<u>(ει)πεί</u>

Πού είναι ο Γιώργος; αλλά και πού 'ναι ο Γιώργος;

Όλο έκλαιε, αλλά και όλο έκλαιγε.

Λέγω, αλλά και λέω.

υγραίνω	(ύγρανα)	<u>υγρά(ν)θηκα</u>	—
υφαίνω	ύφανα	υφάνθηκα	υφασμένος

6	βλέπω	είδα	(ι)δώ	(ι)δές δείτε, <u>δέ(σ)τε</u>	(ι)δεί

σία. Διπλόκλιτα ουσιαστικά είναι:

α) ο σανός   τα σανά
ο τάρταρος (ο Άδης) τα τάρταρα
 η νιότη   τα νιάτα

Το ΤΛ αυτούς τους κλιτικούς τύπους τους έχει καταχωρίσει στην ψηφιακή βάση, λόγω του ότι προκύπτουν από λήμματα τα οποία περιλαμβάνονται ήδη στο λημματολόγιο των αποδεκτών μας λεξικών. Συμφωνείτε με την πρακτική αυτή του Τμήματος Λεξικού;

100 Γ. Στη (μεγάλη) Νεοελληνική Γραμματική της Δημοτικής του Μανόλη Τριανταφυλλίδη (1996) εντοπίσαμε τους κλιτικούς τύπους αλέσιμου, βάσιμου, βάψιμου, βγάλσιμου, βήξιμου, βλάψιμου, βράσιμου, βρέξιμου, βρίσιμου, γδάρσιμου,

γδύσιμου, γέρσιμου, γλύψιμου, γνέσιμου, γνέψιμου, γράψιμου, δάρσιμου, δείξιμου, δέξιμου, δέσιμου, διώξιμου, δόσιμου, ζέψιμου, ζώσιμου, θάψιμου, θίξιμου, θρέψιμου, κάψιμου, κλάσιμου, κλάψιμου, κλείσιμου, κλέψιμου, κλώσιμου, κόψιμου, κράξιμου, κρύψιμου, κρώξιμου, κτίσιμου, λιάσιμου, λιώσιμου, λούσιμου, λύσιμου, λυώσιμου, μπάσιμου, μπηξιμου, μπλέξιμου, νέσιμου, νιάσιμου, νίψιμου, ντύσιμου, ξάσιμου, ξύσιμου, παίξιμου, πάρσιμου, πέσιμου, πήξιμου, πιάσιμου, πióσιμου, πιώσιμου, πλάσιμου, πλέξιμου, πλύσιμου, πνίξιμου, πρήξιμου, ράψιμου, ρέψιμου, ρίξιμου, ρυάσιμου, σβήσιμου, σβύσιμου, σείσιμου, σιάξιμου, σκάσιμου, σκάψιμου, σκίσιμου, σκύψιμου, σμίξιμου, σπάσιμου, σπρώξιμου, στάξιμου, σπήσιμου, στίψιμου, στρώσιμου, στύψιμου, σύρσιμου, σφάξιμου, σφίξιμου, σχίσιμου, σώσιμου, τάξιμου, τρέξιμου, τρίξιμου, τρίψιμου, φέξιμου, φέρσιμου, φθάσιμου, φράξιμου, φταίξιμου, φτάσιμου, φτύσιμου, χάσιμου, χάψιμου, χέσιμου, χίσιμου, χύσιμου, χώσιμου, ψάλσιμου, ψάξιμου, ψήσιμου κ.ά. Μπορείτε να τα δείτε στη φωτ. 10.

589. 5.— Οὐδέτερα σὲ -σιμο (-ξιμο, -ψιμο)

τὸ γράψιμο

	Ἑνικὸς	Πληθυντικὸς
Ὄνομ.	τὸ γράψιμο	τὰ γραψίματα
Γεν.	τοῦ γραψίματος	τῶν γραψιμάτων
Αἰτ.	τὸ γράψιμο	τὰ γραψίματα
Κλητ.	(γράφιμο)	(γραψίματα)

Ὅμοια κλίνονται πολλὰ ρηματικὰ ἀφηρημένα σὲ -σιμο (-ξιμο, -ψιμο):
 βάψιμο, γνέσιμο, δέσιμο, κάψιμο, κλείσιμο, ντύσιμο, πλέξιμο, σκύψιμο, τάξιμο,
 τρέξιμο, φέρισιμο, φταίξιμο.

590. Τὰ οὐδέτερα σὲ -σιμο τονίζονται στὴ γενική τοῦ πληθυν-
 τικοῦ στὴν παραλήγουσα: τῶν γραψιμάτων.

Τὰ οὐδέτερα σὲ -σιμο ἔχουν σπάνια καὶ γενική τοῦ ἑνικοῦ σὲ -σιμου: τοῦ
 πλύσιμον.

Το ΤΛ αυτούς τους κλιτικούς τύπους τους έχει καταχωρίσει στην ψηφιακή βάση, λόγω του ότι προκύπτουν από λήμματα τα οποία περιλαμβάνονται ήδη στο λημματολόγιο των αποδεκτών μας λεξικών. Ωστόσο, σύμφωνα με το πρακτικό ΔΣ της ΠΕΣ αρ. 54 / 30.12.2020, έχει αξιολογηθεί θετικά και έχει αποσταλεί πρόταση προς τις ΓΣ των Ομίλων, με σκοπό την άρση της ασάφειας και τη θέσπιση σχετικού εδαφίου στους επίσημους «όρους αποδοχής λέξεων», ούτως ώστε – είτε η πρόταση αυτή υπερψηφισθεί είτε καταψηφισθεί από τα μέλη των Ομίλων – να καταστεί εφεξής σαφής η αποδοχή ή μη όλων αυτών των κλιτικών τύπων και κατά συνέπεια να προσδώσουμε και μεγαλύτερο κύρος στη βάση αποδεκτών λέξεων του ελληνικού αγωνιστικού σκραπλ.

Σας παρακαλούμε να απαντήσετε στα δύο ερωτήματα που βρίσκονται στην τελευταία σειρά των παραγράφων 100 Α και 100 Β αντιστοίχως.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ Τ.Ε.Γ.: 100 Α: ναι – 100 Β: ναι